

**UCHWAŁA NR XVII/137/16
RADY GMINY GRÓDEK**

z dnia 31 marca 2016 r.

**w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gródek na lata
2016-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 i 1890) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, 693, 1045, 1058, 1240, 1310, 1359, 1607 i 1830) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gródek na lata 2016-2024, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gródek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik
do Uchwały Nr XVII/137/16
Rady Gminy Gródek
z dnia 31 marca 2016 r.

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY GRÓDEK NA LATA 2016-2024**

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	3
2. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII	4
3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO	6
3.1 . CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
3.1.1. Sytuacja demograficzna gminy.....	7
3.1.2. Sytuacja gospodarcza	11
3.1.3. Środowisko naturalne, turystyka i szlaki rowerowe.....	17
3.1.4. Edukacja i kultura.....	21
3.1.5. Zdrowie i opieka zdrowotna.....	28
3.1.6. Bezpieczeństwo publiczne.....	28
3.2. SYTUACJA GMINY W ZAKRESIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	29
3.2.1. System pomocy społecznej, ubóstwo i niepełnosprawność zasoby mieszkaniowe	29
3.2.2 Bezrobocie	35
3.2.3. Problem uzależnień - alkoholizm	37
3.2.4. Przemoc w rodzinie	40
4. ANALIZA SWOT	43
5. CELE STRATEGICZNE NA LATA 2016 – 2024.....	51
6. MISJA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GRÓDEK.	63
6.1. PROGNOZA ZMIAN	63
6.2. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GRÓDEK NA LATA 2016 - 2024	65
6.3. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE W TRAKCIE PROCESU WDROŻENIOWEGO STRATEGII.	66
6.4. ASPEKTY FINANSOWANIA I MONITORING STRATEGII	66

1. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych obejmuje zagadnienia, na które samorząd i jego partnerzy w gminie mają rzeczywisty wpływ. Jest selektywna i skoncentrowana na definiowaniu celów i kierunków działania, które odzwierciedlają dokonane wybory społeczne. Ma ona bowiem stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorców interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany czy też poprawy tych stanów rzeczy i zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Rozwój społeczny nigdy nie przebiega idealnie i bezproblemowo tak, jak byśmy tego chcieli. W tym miejscu należy zauważyć, że miniony okres charakteryzujący się procesem stopniowego odchodzenia od modelu państwa opiekuńczego, przyczynił się do powstania takich zjawisk jak:

- rozwarstwienie społeczne (biedni – bogaci, pracujący – bezrobotni itp.),
- marginalizacja i wykluczenie społeczne,
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia itd.

W związku z tym aby, właściwie realizować politykę społeczną na poziomie lokalnym należy wziąć pod uwagę przede wszystkim potrzeby lokalnej społeczności, początkowo te najbardziej podstawowe, niezbędne dla fizycznego przetrwania, a następnie także potrzeby rozwojowe. W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna, oferując pomoc finansową, umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Powyższe działania nie są możliwe bez właściwej diagnozy i zaplanowania niezbędnych do realizacji zadań.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Ponadto Państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii.

2. CEL I PROCES TWORZENIA STRATEGII

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gródek jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiednią jakość życia. Strategia proponuje przede wszystkim zadania, które stanowią wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i instytucji działających na polu polityki społecznej w gminie. Tworzy warunki do partnerstwa i współpracy. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gródek na lata 2016 - 2024 jest długookresowym dokumentem planistycznym uwzględniającym program pomocy społecznej oraz projekty krajowe, jak i z Unii Europejskiej, które zostały przyjęte do realizacji, bądź będą przyjęte w późniejszym terminie.

Podstawę prawną do opracowania Strategii stanowi art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.), który brzmi: do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Na polu polityki społecznej zastosowanie mają także inne ustawy:

1. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014r. poz. 1118 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. poz. 149 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r., poz. 1286 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016, poz. 224 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390),
8. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r. poz. 332 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015r. poz. 114 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016r. poz. 169 z późn. zm.),

Spełnienie oczekiwań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wymaga podejmowania wielorakich działań strategicznych. Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika z rosnących w gminie zagrożeń, które rodzi ubóstwo oraz inne negatywne zjawiska społeczne. Trudna sytuacja na rynku pracy, spadek zamożności mieszkańców gminy, pogłębiająca się pauperyzacja społeczeństwa sprzyja zwiększeniu skali zjawiska patologii i marginalizacji grup społecznych.

Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, a w szczególności utrzymujące się bezrobocie, ubóstwo, kryzys rodziny, niepełnosprawność, bezdomność, uzależnienia wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów, realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia, zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań.

Przejawem takiego podejścia będzie troska o najbiedniejszych, zapewnienie równości szans w dostępie do podstawowych usług i stworzenie gminy przyjaznej w sferze społecznej.

Efektem wypracowanej strategii będzie funkcjonalna społeczność i zaradni obywatele. Po dokonaniu zdiagnozowanych problemów społecznych wyodrębniono następujące obszary problemowe:

- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy,
- wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych i chorych,
- poprawa stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców gminy,
- ochrona standardu życia i poprawa funkcjonowania osób starszych,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- skuteczny system zapobiegania marginalizacji grup społecznych, w tym osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne oraz innych zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Do prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych zaproszono osoby związane z działalnością w obszarze polityki społecznej w osobach:

1. Krystyna Sawicka – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku.
2. Agnieszka Ewa Świątkiewicz – Starszy Pracownik Socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
3. Lilia Waraksa – Sekretarz Gminy Gródek, Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku
4. Krystyna Porębska- Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarne,
5. Jerzy Ostapczuk – Dyrektor Gminnego Centrum Kultury w Gródku,
6. Dorota Bójko – Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Gródku,
7. Anna Grycuk – Dyrektor Zespołu Szkół w Gródku
8. Lila Szerenos – Pedagog Zespołu Szkół w Gródku,
9. Irena Suprun- Dyrektor Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Załukach,
10. Halina Karpiuk – Dyrektor Samorządowego Przedszkola w Gródku,
11. Elżbieta Mieleszko - Jarocka Kierownik Biblioteki Publicznej w Gródku,
12. Marek Jarocki – Kierownik Posterunku Policji w Gródku Komisariatu Policji w Zabłudowie,
13. Jolanta Bójko- specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku,
14. Katarzyna Gryniewicz Turosińska – asystent rodziny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku
15. Irena Koronkiewicz – Prezes Stowarzyszenia „Załuki nad Supraślą,
16. Justyna Grygoruk – Prezes Stowarzyszenia Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „Lepsze Jutro”.

W wyniku prac dokonano:

- Charakterystyki uwzględniającej problemy społeczne gminy;
- Przedstawienia infrastruktury społecznej gminy;
- Wyłonienie priorytetów polityki społecznej w gminie;
- Ustalenia potrzeb i preferencji polityki społecznej w gminie.

Przedstawiciele Zespołu uczestniczyli w spotkaniach, na których przekazano wiedzę i umiejętności o sposobie tworzenia strategii, zasadach zbierania informacji, gradacji potrzeb i ich systematyzacji. Zdobytą wiedzę wykorzystano w praktyce poprzez organizację warsztatów aktualizacyjnych na terenie gminy Gródek.

Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczną w Europie, w Polsce, w gminie, zaistniała konieczność dokonywania aktualizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia ma charakter otwarty. Przewiduje się również monitoring strategii, który pozwoli sprawdzać realizację przyjętych założeń.

Opracowana strategia umożliwia wyłonienie głównych celów i kierunków polityki społecznej, podporządkowuje działania doraźne działaniom długofalowym z wykorzystaniem silnych stron i szans rozwojowych oraz kompensowanie słabych stron i zagrożeń.

Pozwala na lepsze zagospodarowanie zasobów ludzkich, sprzętowych, obiektów, instytucji, środków finansowych oraz wiedzy. Zwiększa szanse na pozyskanie dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania dla poszczególnych działań polityki społecznej.

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

3.1 . CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Gródek położona jest we wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie białostockim. Granica gminy przebiega wzdłuż rzeki Świsłocz tworząc tym samym wschodnią granicę Polski z Białorusią i zarazem granicę zewnętrzną Unii Europejskiej. Od północy graniczy z gminami Krynki i Szudziałowo (powiat sokólski), od zachodu z gminami Zabłudów i Supraśl (powiat białostocki), i od południa z gminą Michałowo (powiat białostocki). Cały obszar gminy położony jest w strefie Zielonych Płuc Polski, a zachodnia część gminy znajduje się w obrębie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej.

Powierzchnia gminy wynosi 429 km², co stanowi 14,44% powierzchni powiatu białostockiego oraz jednocześnie 2,14% powierzchni całego województwa podlaskiego. Gmina Gródek jest największą gminą w powiecie białostockim i województwie podlaskim. Najwyższym wzniesieniem jest Wzgórze Świętojańskie, którego wysokość przekracza 200 m n.p.m. (Góra Kopna – 210,8 m n.p.m., Góra św. Jana – 210,5 m n.p.m. i Góra św. Anny – 209,2 m n.p.m.).

W gminie znajdują się 55 miejscowości i 33 sołectwa. Zamieszkuje ją 5408 osób (stan na 31.12.2015r.). Gęstość zaludnienia wynosi ok. 13 osób/km².

Rysunek 1. Położenie Gminy Gródek

Źródło: www.grodek.pl.

3.1.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY.

Tabela 1. Liczebność mieszkańców gminy w latach 2013-2015 z podziałem na płeć

	Liczba mieszkańców 2013r.	Liczba mieszkańców 2014r.	Liczba mieszkańców 2015r.
Kobiety	2862	2836	2789
Mężczyźni	2668	2662	2619
	5530	5498	5408

Źródło: Ewidencja ludności, wykaz liczby mieszkańców Gminy Gródek zameldowanych na pobyt stały.

Tabela 2. Ludność w Gminie Gródek z podziałem na grupy ekonomiczne pod względem wieku

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w województwie podlaskim stan w dniu 31 XII 2015r.		
O g ó ł e m w wieku:	5408	100%
Przedprodukcyjnym	872	16,12%
Produkcyjnym	3233	59,78 %
Poprodukcyjnym	1303	24,09 %

Źródło: Ewidencja ludności, wykaz liczby mieszkańców Gminy Gródek zameldowanych na pobyt stały.

W 100% ludność gminy zamieszkuje tereny wiejskie, gdzie dominuje aktywność rolnicza. W większości osoby w wieku produkcyjnym zamieszkujące tereny wiejskie, które nie utrzymują się z pracy w gospodarstwie rolnym, dojeżdżają do pracy do okolicznych miast bądź wsi w odległości od kilku do kilkudziesięciu km.

Analiza powyższej tabeli pokazuje spadek liczby ludności w poszczególnych latach w gminie Gródek (w 2013r.- 5530 osób, 2014 – 5498 osób, 2015r. – 5408 osób). Liczba kobiet i mężczyzn nie wskazuje wyraźnej przewagi jednej z płci. Występuje jedynie niewielka przewaga liczby kobiet.

Tabela 3. Ludność gminy w latach 2013-2015 w podziale ze względu na wiek

	Liczba mieszkańców 2013r.	Liczba mieszkańców 2014r.	Liczba mieszkańców 2015r.
Wiek Do 3 lat	180	188	169
4-15	556	569	569
16-18	148	128	134
Wiek do 18 lat	884- 15,99% ogółu	885- 16,10 % ogółu	872- 16,12 % ogółu
19-60 kobiety	1492	1489	1464
19-65 mężczyźni	1819	1805	1769
Wiek produkcyjny	3311- 59,87 % ogółu	3294- 59,91% ogółu	3233- 59,78% ogółu
Wiek poprodukcyjny ponad 60-k, 65-m	1335- 24,14% ogółu	1319- 23,99 % ogółu	1303- 24,09 % ogółu
razem	5530	5498	5408

Źródło: Ewidencja ludności, wykaz liczby mieszkańców Gminy Gródek zameldowanych na pobyt stały.

W 2015r. największą grupę wiekową mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym - 59,78% ogółu mieszkańców, dzieci i młodzież stanowią - 16,12% ludności, a osoby w wieku emerytalnym- 24,09% ogółu mieszkańców.

W gminie liczba mieszkańców w wieku do 18 lat zmienia się nieznacznie do ogółu mieszkańców (w 2013r.- 15,99% ogółu, w 2014r. – 16,10% ogółu, w 2015r. - 16,12 % ogółu). Wśród dzieci, które stanowią w roku 2015 - 16,12% mieszkańców gminy najliczniejszą grupę stanowią dzieci w wieku 4-15 lat.

Nieznacznie zmienia się % osób w wieku aktywności zawodowej Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym jest również porównywalny.

Tabela 4. Liczba zawartych małżeństw, rozwodów wśród mieszkańców gminy w latach 2013-2015

	Liczba mieszkańców 2013r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców		Liczba mieszkańców 2014r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców		Liczba mieszkańców 2015r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców	
zawarte małżeństwa	59	1,06%	49	0,89%	49	0,46%
rozwody	13	0,24%	14	0,25%	12	0,22%

Źródło: Ewidencja ludności, wykaz liczby mieszkańców gminy Gródek zameldowanych na pobyt stały.

Tabela 5. Liczba urodzeń, zgonów wśród mieszkańców gminy w latach 2013-2015

	Liczba mieszkańców 2013r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców		Liczba mieszkańców 2014r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców		Liczba mieszkańców 2015r. liczba/ odsetek do ogółu mieszkańców	
urodzenia	39	0,71%	47	0,85%	39	0,72 %
zgony	89	1,60%	88	1,60	103	1,90 %

Źródło: Ewidencja ludności, wykaz liczby mieszkańców Gminy Gródek zameldowanych na pobyt stały.

Tabela 6. Liczba rodzin korzystających z świadczeń rodzinnych GOPS w Gródku z tytułu urodzenia dziecka w latach 2013-2015

Ilość wypłaconych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka		
2013r.	2014r.	2015r.
31	43	27

Źródło: Dane referatu świadczeń rodzinnych GOPS w Gródku na koniec 2015r.

Dane demograficzne wskazują, iż liczba urodzeń waha się: w 2013r. – 39 urodzeń , w 2014r. – 47 urodzeń (wzrost), w 2015r. – 39 (mniejsza ilość). Rośnie liczba zgonów (w 2013r.- 89; w 2014r.- 88; w 2015r.- 103). Bilans przyrostu naturalnego jest ujemny. Największą liczbę małżeństw zawarto w 2013r., zaś największą liczbę rozwodów przeprowadzono w 2014r.

Tabela 7. Liczba ludności w gminie wg miejsca zamieszkania z wyszczególnieniem miejscowości (stan na dzień 31.12.2014r). Odległość danej miejscowości od Białegostoku.

L.p.	Miejscowość	Liczba ludności	Odległość wsi od Białegostoku w km
1	Bielewicze	84	40,7
2	Bobrowniki	131	52,5
3	Borki	39	*

4	Chomontowce	26	54,2
5	Downiewo	30	22,1
6	Dzierniakowo	30	38
7	Glejsk	10	38,5
8	Gobiaty	4	52,6
9	Gródek	2464	35,9
10	Gródek-Kolonia	25	*
11	Grzybowce	33	40
12	Jaryłówka	8	52,6
13	Józefowo	13	42,7
14	Kołodno	81	24,6
15	Królowe Stojło	30	*
16	Królowy Most	62	22,1
17	Łużany	36	*
18	Mieleszki	75	42,5
19	Mieleszki-kolonia	49	43,6
20	Mostowlany	21	57,5
21	Narejki	14	55
22	Nowosiółki	28	*
23	Pieszczaniki	93	28,2
24	Piłatowszczyzna	20	39,2
25	Podozierany	107	49,3
26	Podzałuki	20	*
27	Przechody	34	*
28	Radunin	35	29,9
29	Ruda	42	*
30	Skroblaki	32	47,4
31	Słuczanka	73	37,6
32	Sofiopol	82	25
33	Straszewo	39	*
34	Świsłoczany	20	56
35	Waliby	94	38,2
36	Waliby-Dwór	133	36,6
37	Waliby-Stacja	613	35,4
38	Wiejki	151	47,4
39	Wierobie	54	46
40	Załuki	228	27,4
41	Zarzeczany	89	39,3
42	Zasady	5	*
43	Zielona	39	*
44	Zubki	21	47,4
45	Zubry	92	51,8

Źródło: USC w Gródku, (www.mapasamochodowa.com.pl), * brak danych

Największe pod względem mieszkańców miejscowości to: Gródek (45,80% ludności wiejskiej), Waliby-Stacja (11,04%), Załuki (4,17%). Występuje duże rozproszenie terytorialne zaludnienia wśród mieszkańców wsi z przewagą mało licznych wsi oddalonych od wsi Gródek i miasta Białegostoku od kilku do kilkunastu lub kilkudziesięciu km. W Białymstoku mieszkańcy korzystają głównie z usług instytucji administracyjnych, sądowniczych, opieki zdrowotnej, edukacji, innych (tj. m.in. szpitale, poradnie specjalistyczne, starostwo powiatowe, sądy, szkolnictwo średnie i wyższe, urząd pracy, urząd skarbowy).

3.1.2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Infrastruktura techniczna

Sieć drogową na terenie gminy Gródek tworzą:

- droga krajowa nr 65 relacji granica państwa - Ełk- Białystok - Bobrowniki – granica państwa o długości 38 km;
- droga wojewódzka 686 relacji Zajma – Michałowo – Jałówka o długości 3 km;
- drogi powiatowe o łącznej długości 84km;
- drogi gminne o łącznej długości 34 km.

Przez teren gminy Gródek przebiega linia kolejowa nr 37 relacji Białystok- Waliły Stacja. Ruch kolejowy zawieszono w 2000r.

Gródek i miejscowości wchodzące w skład gminy są zelektryfikowane. W energię elektryczną mieszkańców gminy zaopatruje stacja transformatorowa -rozdzielcza RPZ 110/15 kV w Michałowie, poprzez rozdzielnie sieciową RS 15/15 kV zlokalizowaną w miejscowości Gródek. Zasilana jest ona dwoma liniami średniego napięcia (SN) 15 kV relacji Michałowo – Gródek. RS w Gródku ma również wsparcie linią SN 15 kV RPZ4 Białystok – Gródek. Z RS 15/15 kV wychodzą główne linie SN 15 kV w kierunkach: Supraśla, Bobrownik, Podozieran i pierścienia miejscowości Gródek. Przez teren gminy przebiega też linia wysokiego napięcia 220 kV ROŚ – GZP 1 Białystok. Linia stanowi połączenie systemu polskiego z białoruskim.

Na terenie gminy Gródek funkcjonuje 6 znacznych źródeł wytwarzania energii cieplnej obsługujących budynki użyteczności publicznej oraz budynki usługowe. Źródła te są zasilane olejem opałowym i miałem węglowym energii cieplnej. Istniejące źródła ciepła zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy.

Gospodarstwa indywidualne posiadają własny system grzewczy opalany węglem, olejem opałowym, gazem (zbiorniki) lub drewnem.

Na terenie gminy istnieje 5 wodociągów: 2 w Gródku i po jednym w Bielewiczach, Waliłach oraz Bobrownikach.

Sieć wodociągowa na terenie gminy ma łączną długość 55 km, przy 1182 podłączeniach prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego mieszkalnictwa. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej stanowi ok. 70, %.

Sieć kanalizacyjna wynosi 26,9 km, przy 652 podłączeniach do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Ludność korzystająca z sieci stanowi ok. 44,7% .

Gmina oczyszcza ścieki poprzez komunalną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Gródek oraz Waliły – Dwór (przepustowość 400 m³/d oraz 28 m³/d). Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Supraśl.

Na terenie gminy funkcjonuje system gospodarowania odpadami komunalnymi. Gmina ma obowiązek zorganizowania odpłatnego odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Od 01.01.2015r odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości realizuje wyłoniona w przetargu firma – MPO sp. z o.o.

Punkt Selektywnego Zbierania odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzony jest przez Komunalny Zakład Budżetowy w Gródku. W Punkcie przyjmowane są: papier i makulatura,

odpady ze szkła, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki oraz odpady remontowo budowlane.

Podmioty gospodarcze

W 2014r. na terenie Gminy Gródek w rejestrze REGON zarejestrowanych było 353 podmiotów gospodarczych, w tym 36 w sektorze rolniczym, 40 w sektorze przemysłowym i 48 w sektorze budowlanym.

Wśród podmiotów gospodarczych rozpatrywanych według sektorów własnościowych, z sektora publicznego 7 podmiotów, to państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

W sektorze prywatnym zdecydowaną większość stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 265 podmiotów.

Tabela 8. Dane o przedsiębiorcach działających na terenie gminy pod względem rodzaju wykonywanej działalności

Rodzaj wykonywanej działalności	Ilość zarejestrowań
Handel	78
Informacja i komunikacja	5
Prace budowlane	50
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11
Transport, gospodarka magazynowa	20
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	15
Edukacja	7
Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	15
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	6
Opieka zdrowia i pomoc społeczna	11
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7
Dystrybucja energii	2
pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	24
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15
Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	38
Przetwórstwo przemysłowe	36

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Tabela 9. Jednostki organizacyjne Gminy Gródek.

Lp	Nazwa zakładu	Dane teleadresowe
1.	Urząd Gminy Gródek	Gródek, ul. Chodkiewiczów 2, Tel. 85 7180664
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku	Gródek, ul. Fabryczna 8 lok 2, Tel. 85 7180127
3.	Komunalny Zakład Budżetowy	Gródek, ul. Fabryczna 12/1, Tel. 85 7180126
4.	Przedszkole Samorządowe w Gródku	Gródek, ul. Fabryczna 8, Tel. 85 7180133
5.	Zespół Szkół w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 18, Tel 85 7180233
6.	Gminne Centrum Kultury	Gródek, ul. Chodkiewiczów 4, tel. 85 7180136
7.	Biblioteka Publiczna w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 4, Tel. 85 7184425
	Filia Biblioteczna w Załukach	Gródek, Załuki 5, tel. 85 7184402

Tabela 10. Organizacje pozarządowe

Lp	Nazwa	Dane teleadresowe
1.	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Gródeckiej	Gródek, ul. Chodkiewiczów 4, Tel. 85 7180136 (Barbara Niczyporuk 502612303)
2.	Stowarzyszenie „Załuki nad Supraślą”	Gródek, Załuki 5, tel. 85 7184402; 500043332
3.	Gminny Klub Sportowy "GRYF - CZARNI" w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 2, tel. 515722728
4.	Uczniowski Klub Sportowy "UKS" w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 18, Tel 85 7180233 (Irena Matysiuk 608208247)
5.	Uczniowska Szkołka Sportowa "Gryfik" w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 2, Tel 694669330
6.	"CARITAS" Archidiecezji Białostockiej - Stacja Opieki w Gródku	15-077 Białystok, ul. Warszawska 32, Tel. 856519008 Gródek, ul. Fabryczna 12
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 29, Tel. 857180098
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Załukach	Gródek, Załuki, Tel. 857184416
9.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Regionalny w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 4
10	Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Lepsze Jutro"	Gródek, ul. Chodkiewiczów 4, Tel. 731171899
11.	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów politycznych. Koło Gminne w Gródku	Gródek
12.	Bractwo Młodzieży Prawosławnej	Gródek

Tabela 11. Służba zdrowia

Lp	Nazwa zakładu	Dane teleadresowe
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Ośrodek Zdrowia w Gródku s.c. Agata Hoły i Irena Makac Karpiuk	Gródek, ul. Fabryczna 1, Tel. 85 7180051

2.	Specjalistyczna Praktyka Stomatologiczna lek. Stom. Elżbieta Staszyńska Picewicz	Gródek, ul. Fabryczna 1, Tel. 85 7180052
3.	Gabinet Rehabilitacyjny Elżbieta Bojarzyńska	Gródek, ul. Fabryczna 12, Tel. 85 7180018
4.	Gabinet Stomatologiczny Smile dental	Gródek, ul. Fabryczna 8, Tel. 512 386 263

Tabela 12. Sektor prywatny

Lp	Nazwa zakładu	Dane teleadresowe	branża
1.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe FORMAT	Gródek, ul. Rzemieśnicza 12 Tel. 85 7180 554	Usługi remontowo- budowlane produkcja drzewa
2.	CARPINUS	Waliły 2a	Usługi leśne, transport drewna, produkcja drewna
3.	BRADRO	Nowosiółki 56 Tel. 85 7184440	tartak
4.	BaJo Barbara Kułakowska Zajazd „ Przy Granicy	Waliły-Stacja, ul. Szosa Wschodnia 3 Tel. 85 7180853	Hotel, restauracja
5.	Zakład Stolarski Usługowo- Wytwórczy Piotr Sajewski	Gródek, ul. Polna 9, Tel. 857180130	Produkcja drewna, galanteria drzewna, usługi
6.	„GEEST” Sp. z o.o. ul. Okręg 3 Warszawa, Zakład Gródek, ul. Fabryczna 6	Gródek, ul. Fabryczna 6 Tel. 85 7180961	Serwis odzieży BHP – pralnia
7.	BORDREW Zofia Borczyńska	Gródek, ul. Szkolna 1 Tel. 857180772	Produkcja drewna
8.	„DARIA” Roman Kardasz	Waliły-Stacja, ul. Sosnowa 23; Tel. 857180656	Produkcja drewna Transport drewna
9.	Zakład Przerobu Drewna Irena Sienkiewicz	Kołodno 1 a Tel 85 7175263	Produkcja drewna
10.	Przedsiębiorstwo Handlowo- Produkcyjne „ WENUS” Klebus Marek	Gródek, ul. Rzemieśnicza 9 Tel. 85 7180 232	Produkcja drewna
11.	„ADAR” Halina i Izabela Łukaszewicz	Gródek, ul. Chodkiewiczów 49 Tel. 85 7180754	Sprzedaż artykułów spożywczych – sklep
12.	„Marzenie” Włodzimierz Gieniszewski	Gródek, ul. Chodkiewiczów 32	Sprzedaż artykułów spożywczych
13.	Ciastkarnia Adam Bokwa	Gródek, ul. Fabryczna 12/2	
14.	Kancelaria Adwokacka Adwokat Magdalena Choruży	Gródek, ul. Chodkiewiczów 33 lok.4, Tel. 501468687, 534004024	adwokat
15.	Bank Spółdzielczy w Białymstoku Oddział w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 9 857180141	

Pozarolnicza działalność w Gminie Gródek występuje w formach należących do sektora publicznego i prywatnego. Przeważa działalność w branży usługowej i handlowej.

Gospodarstwa rolne

Gmina Gródek położona jest na 43 060 ha. Największą jej powierzchnię, tj. 26 570 ha (61,70%) stanowią lasy. Użytki rolne zajmują 13 612 ha (31,60%), w tym grunty orne 54,4%, pastwiska – 15,00%, łąki – 30,6%, sady – 0,04% oraz pozostałe grunty i nieużytki 2 878 ha (6,7%).

Tabela 13. Powierzchni ziemi w Gminie Gródek

Rodzaj gruntów	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia użytków rolnych:	13 612
Grunty orne	7 400
Sady	5
Łąki	4 166
Pastwiska	2 041
Lasy	26 570
Pozostałe grunty i nieużytki	2 878
Ogółem	43 060

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Rolnictwo jest istotną gałęzią gospodarki w Gminie Gródek. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010r. (GUS) na terenie gminy funkcjonuje 1107 gospodarstw rolnych, z czego zdecydowana większość gospodarstw utrzymuje się z działalności rolniczej.

Dominują gospodarstwa powyżej 1 ha powierzchni, stanowiące blisko 70,4% ogółu. Najwięcej, bo około 34,3% gospodarstw, to gospodarstwa zakwalifikowane w grupie 1-15 ha powierzchni. Gospodarstwa duże zajmujące powierzchnię powyżej 15 ha, stanowią blisko 9,8% ogółu gospodarstw.

Wszystkie gospodarstwa rolne zajmują ponad 12,36 tys. ha gruntów. Większość gruntów rolnych stanowią użytki rolne

Tabela 14. Powierzchnia gruntów w użytkowaniu gospodarstw rolnych

Powierzchnia [ha]										
użytki rolne ogółem	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	uprawy trwałe	sady ogółem	ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne	las i grunty leśne	pozostałe grunty
9502,99	3554,44	234,89	25,39	24,69	45,97	3669,09	547,90	1425,31	2238,68	623,21

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010.

Około 37,40% stanowią użytki rolne pod zasiewami. To dominująca forma użytkowania gruntów rolnych. Łąki zajmują około 38,60% natomiast lasy i grunty leśne - 23,55%.

W strukturze zasiewów dominują zboża, w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi. Wśród poszczególnych gatunków zbóż, największe powierzchnie zasiewów zajmuje pszenica, owies, żyto i mieszanki zbożowe jare.

273 gospodarstw rolnych utrzymuje zwierzęta gospodarskie, a deklarowane pogłowie zwierząt przekracza 2,9 tys. sztuk dużych.

W strukturze chowu i hodowli zwierząt dominuje drób i bydło (2010). Dość liczne są również gospodarstwa prowadzące chów i hodowlę trzody chlewnej oraz mniej liczne posiadające konie. Należy jednak zaznaczyć, że z uwagi na wykrytą w lipcu 2014 r. chorobę ASF (afrykańskiego pomoru świń) zakazane jest wprowadzanie nowych osobników do stad świń, należy także obserwować stada już istniejące i w razie wykrycia niepokojących objawów powiadomić odpowiednie służby sanitarne. Zakaz obowiązywać będzie w okresie najbliższych czterech lat.

Tabela 15. Struktura chowu i hodowli zwierząt gospodarskich

Liczba gospodarstw prowadzących chów i hodowlę						
bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób razem	drób kurzy
167	142	95	16	54	149	147
Liczba zwierząt gospodarskich [szt.]						
bydło razem	bydło krowy	trzoda chlewna razem	trzoda chlewna lochy	konie	drób razem	drób kurzy
3428	1761	307	22	151	4107	3884

Źródło: GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010.

Gospodarstwa wyposażone w ciągniki stanowią około 65 % ogółu gospodarstw rolnych.

3.1.3. ŚRODOWISKO NATURALNE, TURYSTYKA I SZLAKI ROWEROWE

Gmina Gródek charakteryzuje się surowym klimatem. Zima zaczyna się w drugiej dekadzie listopada i trwa do pierwszej dekady kwietnia co powoduje krótkie okresy wegetacyjne. Dominują gleby piaskowe. Specyficzny jest bardzo wysoki poziom zalesienia. Dzięki terenom puszczańskim fauna gminy jest bardzo bogata.

Na terenie gminy Gródek występuje wiele obszarów prawnie chronionych.

Obszar Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Knyszyńska” (PLB200003). Obszar obejmuje Puszcze Knyszyńską - dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Poszczególne części Puszczy noszą historyczne nazwy: Puszcza Bładowska, P. Knyszyńska, P. Kryńska, P. Malawicka, P. Odelska i P. Supraska.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Knyszyńska” (PLH200006). Ostoja Knyszyńska obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej, o mozaikowym krajobrazie, z licznymi torfowiskami.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) powołany przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XXVI/172/88 (Dz.U. Woj. Biał. z 1988 Nr 9 poz. 94). Przedmiotem ochrony jest obszar PKPK o powierzchni 74447 ha. Wokół Parku utworzona jest strefa ochronna - otulina o pow. 52255 ha.

Obszary Chronionego Krajobrazu

W gminie Gródek zlokalizowano dwa obszary chronionego krajobrazu.

Wzgórza Sokólskie powołane przez Wojewódzką Radę Narodową rozporządzeniem Nr XII/84/86 z dnia 29.04.1988 (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12 poz. 128). Obszar ten znajduje się na wschód od Puszczy Knyszyńskiej. Rozciągnięty jest wzdłuż granicy polsko-białoruskiej od Krynek do okolic Bobrownik. Zajmuje powierzchnię 38 742 ha.

Dolina Narwi powołana rozporządzeniem Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi" którego granice zostały zmienione uchwałą Nr 111/21/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie zmiany Rozporządzenia Wojewody Podlaskiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Dolina Narwi" Obszar obejmuje większą część Doliny Górnej Narwi - od granicy państwa do Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Narwiański Park Narodowy dzieli Obszar na dwie powierzchnie, które zajmują w sumie 41 862 ha.

Rezerwaty przyrody

Na terenie gminy Gródek znajdują się cztery rezerwaty przyrody.

Rabinówka rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 67/05 z dnia 02.12.2005 (Dz. Urz. Nr 257 poz. 2899). Jest on położony w południowo - zachodniej części Nadleśnictwa Waliły w okolicach wsi Mieleszki - Kolonia przypomina ze względu na obfitość wody i typ roślinności, Kotlinę Biebrzańską.

Chomontowszczyzna rezerwat powołany przez Wojewodę Podlaskiego rozporządzeniem Nr 28/99 z dnia 10.08.1999 (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 26 poz. 411).

Las Cieliczański rezerwat powołany przez MOŚNiL zarządzeniem z 25.06.1990 r. (Dz. U. M.P. 1990 Nr 31 poz. 248).

Jezioro Wiejki rezerwat powołany rozporządzeniem Wojewody Białostockiego Nr 9/97 z dnia 4.12.1997 (Dz. Urz. Woj. Biał. 1997 Nr 24 poz. 116).

Pomniki przyrody

Na terenie gminy powołano 23 pomniki przyrody. Większość z nich (22), to pojedyncze drzewa lub grupy drzew, natomiast 1- to głaz, położony we wsi Waliły.

Zielone Płuca Polski

Teren całej gminy podobnie jak województwa podlaskiego znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Obecnie celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego i utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego, a także uczestnictwo w koncepcji tworzenia Zielonych Płuc Europy. Niezmiernie ważna jest też integracja w spójny system ekologiczny znajdujących się tu obszarów form ochrony przyrody oraz przestrzeni między nimi. Na obszarze Zielonych Płuc Polski znajdują się bowiem najważniejsze polskie obszary chronione: 4 parki narodowe, 13 parków krajobrazowych, 263 rezerваты przyrody oraz około 5700 pomników przyrody. Rejony te są jedynymi z ostatnich w Europie obszarów o nieskażonej przyrodzie i dużych walorach krajobrazowych, są również częścią Polski słabo rozwiniętą gospodarczą. Dążenie do rozwoju tych terenów przez uprzemysłowienie mogłoby narazić jego cenną przyrodę na nieodwracalne straty. Powołanie ZPP pozwoliło na przyjęcie przez Sejm RP 14 września 1994 r. deklaracji o konieczności konsekwentnego przestrzegania na jego obszarze zasad ekorozwoju.

Szlaki turystyczne

Pętla rowerowa

„Kresowe Wędrówki”

Szlak o charakterze obwodnicy rowerowej Puszczy Knyszyńskiej, pomiędzy dwoma krańcami puszczy – wschodnim oraz zachodnim, rozpoczyna się i kończy w Krynkach. Umożliwia kilkudniową wycieczkę po obszarze Puszczy Knyszyńskiej i jej okolicach, dobre poznanie zróżnicowania przyrodniczego i kulturowego.

Szlaki rowerowe

- **Białystok – Czarna Białostocka - Janów**

Jest to typowy szlak krajobrazowy prowadzący przez ciekawe fragmenty Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, m.in.: obok Wzgórz Świętojańskich i rezerwatu Budzisko. W mijanych miejscowościach można zobaczyć liczne zabytki architektury. Szlak rozpoczyna się w Białymstoku, prowadzi przez Królowy Most do Supraśla i dalej leśnymi drogami prowadzi do Czarnej Białostockiej.

- **Jałówka – Królowy Most**

Szlak prowadzi częściowo wzdłuż granicy państwa. Na trasie obok walorów krajoznawczych Puszczy Knyszyńskiej i Wzgórz Sokólskich możemy zobaczyć szereg ciekawych, historycznych miejscowości.

- **Kresowe Wędrówki** trasa: Krynki – Królowy Most

W 2004 r. staraniem Związku Gmin Puszczy Knyszyńskiej Dorzecza Rzeki Supraśl, ze środków Unii Europejskiej w ramach programu PHARE, opracowano i wyznaczono blisko 400 km nowych szlaków. Są to m. in. Szlak Rowerowy Zielony, który w przyszłości winien stać się osią całego jednolitego systemu szlaków rowerowych po Puszczy Knyszyńskiej. Długość w gminie: 10 km.

Szlaki piesze

- **Powstania Styczniowego** trasa: Waliły-Stacja – Sokółka

Szlak prowadzi przez wschodnią część Puszczy Knyszyńskiej. Łączy miejsca upamiętniające zdarzenia związane z Powstaniem Styczniowym 1863 roku.

- **„Do Góran”** trasa Waliły-Stacja – Góran

jest typowo krajobrazowa, biegnie bardzo pięknym lasem sosnowo-świerkowym porastającym pagórkowaty teren, raj dla grzybiarzy i miłośników jagód.

- **„Napoleoński”** trasa: Krynki – Żednia

Szlak łączy Puszczę Knyszyńską z Obszarem Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokólskie”.

- **„Skrajem Puszczy Knyszyńskiej”** trasa: Wierobie-Sobolewo

Szlak prowadzi leśnymi duktami południowego skraju Puszczy Knyszyńskiej oraz niewielkim odcinkiem wzdłuż granicy z Białorusią. Na szlaku można podziwiać piękne lasy oraz cudowną podlaską architekturę.

- **Narewka-Waliły-Stacja**

Szlak ma charakter łącznika między Puszczą Białowieską i Puszczą Knyszyńską, biegnąc obok atrakcyjnego turystycznie zbiornika wodnego Siemianówka. Poza walorami typowo krajobrazowymi i przyrodniczymi ukazuje zabytkowe obiekty sakralne wyznawców prawosławia.

- **„Wzgórz Świętojańskich”** trasa: Sokole – Supraśl

prowadzi przez ciekawe fragmenty Puszczy Knyszyńskiej, w tym kilka kilometrów grzbietem Wzgórz Świętojańskich, najwyższych wzniesień morenowych w puszczy.

- **„Tatarski Mały”** trasa: Kruszyniany – Waliły-Stacja

Szlak łączy miejscowości związane historycznie z osadnictwem tatarskim na północnym Podlasiu (Kruszyniany z meczetem i mizarem) i wślawione wydarzeniami Powstania Styczniowego (Królowe Stojło, Waliły).

- **„Kresowe wędrówki”**

Szlak o równoleżnikowym charakterze, łączy dwa krańce puszczy – wschodni i zachodni, umożliwia kilkudniową wycieczkę po obszarze Puszczy Knyszyńskiej i jej okolicach, dobre poznanie zróżnicowania przyrodniczego i kulturowego.

- **„Szlak Duch Puszczy”**

Szlak przechodzi przez najciekawsze miejsca puszczy. Łączy Górną Dolinę Narwi z Puszczą Knyszyńską, Górną Dolinę Narwi z Puszczą Białowieską. Na teren puszczy turyści wchodzi za Knyszynem, poruszając się niebieskim szlakiem Królowej Bony, aż do Kopnej Góry, gdzie łączy się on z czerwonym szlakiem Śladami Powstania Styczniowego prowadzącym do Walił-

Stacji, a dalej ze szlakiem „Waliły - Stacja – Narewka” biegnącym przez Gródek, Michałowo, Bondary i Siemianówkę do Narewki.

Szlaki kajakowe

- **Kresowe Wędrówki rz. Supraśl** – Prowadzi główną rzeką Puszczy Knyszyńskiej – Supraślą. Rozpoczyna się z Gródka, przez Supraśl do Wasilkowa. Szlak niezbyt trudny, raczej pozbawiony przeszkód, miejscami silnie meandrujący.
- **Szlak Płoski** – Królowy Most – ujście do rzeki Supraśl w okolicy wsi Kolonia Krzemienne. Szlak dość trudny – dość szybki nurt, sztuczne progi i jazdy w dolnym biegu.

Szlak konny

- **Kresowe Wędrówki Folwarki Tylwickie - Krynice**

Szlak o równoważnikowym układzie łączy dwa krańce puszczy: wschodni i zachodni, umożliwia kilkudniową wycieczkę po obszarze Puszczy Knyszyńskiej i jej okolicach, dobre poznanie zróżnicowania przyrodniczego i kulturowego.

Szlak samochodowy

- **Kresowe Wędrówki**

Trasa samochodowa „Skrajem Puszczy” to szlak objazdowy, umożliwiający poznanie walorów przyrodniczych i kulturowych całego obszaru.

Ścieżki edukacyjne

„Życie w zbiornikach wodnych i w ich okolicy”

Trasa ścieżki edukacyjnej zlokalizowana jest wokół sztucznego zbiornika wodnego Wyżary na rzece Raduninka, w Leśnictwie Radunin. Zbiornik ten pełni niezwykle istotną funkcję przyrodniczą, będąc siedliskiem wielu zwierząt i roślin, związanych ze środowiskiem wodnym. Na ścieżce znajdują się trzy przystanki opisujące gatunki płazów, motyli dziennych i ryb.

„Drzewa naszych lasów”

Ścieżka zlokalizowana jest w obrębie szkółki leśnej, w Leśnictwie Lipnik. Składa się z ośmiu tablic informacyjnych, opisujących główne gatunki tworzące nasze polskie lasy: sosna zwyczajna, świerk pospolity, dąb, brzoza brodawkowata, olsza czarna, lipa, grab zwyczajny, buk. Przy ścieżce znajduje się także mini ogród dendrologiczny, w którym możemy zobaczyć 20 gatunków roślin obcych, m.in. jodłę koreańską, cyprysik Lawsona, jałowiec chiński, metasekwoje.

„Ścieżka Szlakiem Powstania Styczniowego”

Ścieżka Szlakiem Powstania Styczniowego przeznaczona jest dla turystyki pieszej i rowerowej. Jej długość wynosi 72 km. Przechodzi przez najważniejsze miejsca związane z wydarzeniami 1863 roku na terenie Puszczy Knyszyńskiej: pole bitwy pod Waliłami, powstańcze obozowiska i mogiły. Znalazły się też miejsca związane z innymi wydarzeniami historycznymi oraz leżące na Ścieżce turysty skarby Puszczy.

Kwatery agroturystyczne

Gmina dysponuje bogatą bazą kwater agroturystycznych, które oprócz wypoczynku w ciszy i spokoju oferują regionalną kuchnię, a także aktywne formy spędzania wolnego czasu.

Baza kwater agroturystycznych oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie w gminie Gródek:

1. **"U Joanny"**, Załuki 74, 16-040 Gródek, tel. 604799477
2. **„Przy chlebowym piecu”** Radunin 35, 16-040 Gródek, Włodzimierz Mielnicki, tel. 780112025
3. **AGROTURYSTYKA – WALIŁY**, Waliły 15, 16-040 Gródek, Mirosław Zawadzki, tel. 509679604
4. **Kwaterna agroturystyczna**, Nowosiółki 34, 16-040 Gródek, Eugenia Gruszewska, tel. 857184417
5. **„Gospodarstwo Gościnne”** ul. Białostocka 2, 16-040 Gródek - Kot Helena, tel. 857180511
6. **„Pod Modrzewiem”** Wierobie 18, 16-040 Gródek Bielawski Tadeusz, tel. 857180802, 504712993
7. **Kwaterna agroturystyczna**, Królowy Most 82, 16-040 Gródek, Nikiciuk Leonila, tel. 857413070
8. **"EWA"** Królowy Most 24, 16-040 Gródek, tel. 669998544
9. **Agroturystyka**, ul. Szosa Wschodnia 22, Waliły-Stacja, 16-040 Gródek, Mieleśko Eugeniusz i Halina, tel. 857180843, 608601659
10. **DOROTA BOŻENA ANTONOWICZ**, ul. Białostocka 132, 16-040 Gródek, tel. 857180629
11. **„ LIPOWY MOST GOLF PARK”**, Borki 29, 16-030 Supraśl, tel. 730731732, 857491271, fax 856886848, www.lipowymost.pl
12. **„MACIEJÓWKA” ANNA DEONIZIAK**, Borki 33, 16-040 Gródek, tel. 857435701, 509260262, 602363281, www.maciejowka.eu
13. **„Leśny Zakątek”** Grzybowce 18, 16-040 Gródek, Abramowicz Sławomir, tel. 857180336, 509307796, www.grzybowce.pl
14. **„WOJCIECHÓWKA” ANNA WSPANIAŁA**, Zubry 75, 16- 040 Gródek, tel. 857180073, 603630204, www.wojciechowka.tiu.pl
15. **„ZAJAZD PRZY GRANICY”** ul. Szosa Wschodnia 3, Waliły-Stacja, 16-040 Gródek
16. tel. 857180853, 506140947, www.zajazdprzygranicy.eu
17. **CENTRUM KONFERENCYJNO-BANKIETOWE "ROZŁOGI"**, Waliły- Osada; 16-040 Gródek, tel. 516315010, 516237158, e-mail: rozlogi@ckbrozlogi.pl, www.ckbrozlogi.pl

3.1.4. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja w Gminie świadczona jest na poziomie przedszkolnym, podstawowym oraz gimnazjalnym. Aktualnie w gminie funkcjonuje 1 przedszkole, 1 punkt przedszkolny, 1 zespół szkół, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum oraz 1 niepubliczna szkoła podstawowa.

Przedszkole w Gródku zajmuje się dziećmi od 3 roku życia, prowadzi też 2 klasy „0”. Do punktu przedszkolnego w Załukach uczęszczają dzieci 3 i 4 letnie. Starsze wiedzę zdobywają w kl.,0” Niepublicznej Szkoły w Załukach.

Tabela 16. Wykaz placówek

Lp	Nazwa	Adres	Telefon
1.	Przedszkole Samorządowe w Gródku	Gródek, ul. Fabryczna 8	85 7180133
2.	Punkt Przedszkolny w Załukach „Ośrodek wychowania przedszkolnego według metody Marii Montesorii w Gminie Gródek”	Gródek, Załuki 5	85 7184402
3.	Zespół Szkół w Gródku	Gródek, ul. Chodkiewiczów 18	85 7180231
4.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach	Załuki 5	85 7184402

Przedszkole realizuje cele i zadania wynikające z ustawy o systemie oświaty oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych, a w szczególności w podstawie programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli:

- wspomaga dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowaniu czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji;
- buduje system wartości, w tym wychowuje dziecko tak, żeby lepiej orientowało się w tym co dobre i co złe;
- kształtuje u dzieci odporność emocjonalną konieczną do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek;
- rozwijania umiejętności społeczne dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi;
- stwarza warunki sprzyjające wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych;
- troszczy się o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną, zachęca do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych;
- buduje dziecięcą wiedzę o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwija umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych;
- wprowadza dzieci w świat wartości estetycznych i rozwija umiejętności wypowiadania się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne;
- kształtuje u dzieci poczucie przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotyczne;
- zapewnia dzieciom lepsze szanse edukacyjne poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtuje te wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej;
- stwarza możliwości dziecku zdolnemu osiągnięcia gotowości do nauki czytania i pisanie w wieku nie późniejszym niż piąty, szósty rok życia;
- zastosowanie imienia własnego dziecka jako nośnika informacji o symbolach i oznaczeniach często stosowanych;
- kształcenie w dzieciach postaw twórczych wyzwalaających zainteresowanie czytaniem i pisanem poprzez inspirujący charakter zabaw i gier czytelnicznych;
- diagnozowania i obserwacja rozwoju dziecka;

Celem przedszkola jest:

- objęcie opieką wszystkich dzieci i zapewnienie im bezpieczeństwa oraz warunków do prawidłowego ich rozwoju;
- wspomaganie i ukierunkowywanie rozwoju dziecka zgodnie z jego potencjałem i możliwościami rozwojowymi w relacjach ze środowiskiem społeczno- kulturowym i przyrodniczym;
- umożliwienie dzieciom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i religijnej;
- kształtowanie i rozwijanie aktywności dzieci odpowiednio do ich potrzeb oraz możliwości przedszkola;
- współdziałanie z rodzicami w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych
- przygotowanie dzieci do podjęcia nauki szkolnej.

Cele i zadania przedszkola wynikające z przepisów prawa polegają na:

- udzielaniu dzieciom pomocy psychologiczno- pedagogicznej;
- prowadzeniu obserwacji dziecka i dokumentowaniu pracy z dzieckiem;
- rozpoznawaniu potencjalnych możliwości oraz indywidualnych potrzeb dziecka;
- wspieraniu dzieci zdolnych i rozpoznawaniu przyczyn trudności w nauce;
- podejmowaniu działań wychowawczych i profilaktycznych;
- podejmowaniu działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;
- organizowaniu pomocy materialnej dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Szkola realizuje cele i zadania określone w ustawie o systemie oświaty i przepisach wydanych na jej podstawie, a w szczególności:

- umożliwia zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły podstawowej;
- kształtuje środowisko wychowawcze sprzyjające realizowaniu celów i zadań określonych w ustawie stosownie do posiadanych warunków i wieku uczniów,
- sprawuje opiekę nad uczniami odpowiednio do ich potrzeb i możliwości szkoły.

Celem nauczania i wychowania jest jak najpełniejszy rozwój i kształtowanie osobowości ucznia poprzez: rozwój umiejętności umysłowych i fizycznych, rozwijanie zainteresowań ucznia, kształtowanie postaw społecznie oczekiwanych, przygotowanie do odpowiedzialnego życia w społeczeństwie, poszanowanie środowiska naturalnego.

Absolwenci Gimnazjum w Gródku najczęściej podejmują dalszą edukację w okolicznych miastach, z których największą ofertę edukacyjną ma Białystok. Organem finansującym działalność szkół jest Wójt Gminy Gródek. Organ prowadzący szkołę organizuje uczniom z miejscowości dalej położonych dowożenie do szkół.

Tabela 17. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola w latach 2012-2014

Lata	Przedszkole Samorządowe w Gródku	Punkt Przedszkolny w Załukach	Kl. 0” w Załukach
	Liczba	Liczba	Liczba
2012	125	8	9
2013	143	10	5
2014	119	9	5

Źródło: Dane Przedszkola samorządowego w Gródku i Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Załukach

Tabela 18. Liczba uczniów w gminie Gródek

Lata	Szkoła podstawowa w ZS w Gródku	Gimnazjum w ZS w Gródku	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Załukach	
	Liczba	Liczba	Liczba	Ogółem
2012	197	125	34	356
2013	203	112	37	352
2014	234	108	40	382

Źródło: Dane Zespołu Szkół w Gródku i Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Załukach

Z powyżej przedstawionych danych wynika, że ogólna liczba dzieci uczących się w gminie wynosi w 2012r.- 356 osób co stanowi 64,60 % w stosunku do wszystkich dzieci zameldowanych na pobyt stały w gminie w wieku 4-15 lat; w roku 2013 – 352 dzieci uczących się (63,31%, a w roku 2014 – 382 dzieci (63,31%).

Dane te informują o fakcie pobierania nauki na poziomie edukacji elementarnej przez część mieszkańców w miejscowościach poza gminą, co mogłoby być spowodowane specyfiką nauczania np. specjalnego, indywidualną decyzją rodziców dowożących dzieci do szkół w innych miejscowościach np. z racji wykonywania w tych miejscowościach pracy zawodowej lub innych powodów oraz ograniczoną ilością miejsc przedszkolnych (nie wszystkie dzieci były przyjmowane, nie wszyscy rodzice zapisują dzieci do przedszkola w wieku 3 lat).

Tabela 19. Kadra pedagogiczna w szkołach gminy rok szkolny 2014/2015

KADRA PEDAGOGICZNA			szkoły	
			Zespół Szkół w Gródku	Szkoła podstawowa w Załukach
2014	zatrudnieni w pełnym wymiarze	nauczyciele	39	6
		pedagog szkolny	1	
	zatrudnieni w niepełnym wymiarze		7	7
	obsługa		16	3
	razem		63	16

Źródło: Dane szkół 2014r.

Zapewnieniem prawidłowego procesu kształcenia i realizacją programów nauczania w szkołach zarządzają dyrektorzy, prowadzą politykę kadrową w zakresie zatrudniania nauczycieli. Nie wszyscy nauczyciele pracują w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest podyktowane liczebnością uczniów w szkołach.

Zasoby lokalowe szkół, stan w roku szkolnym 2014/2015: Gminie Gródek:

Szkoła podstawowa w Zespole Szkół w Gródku: sale lekcyjne – 11 wyposażone w tablice interaktywne - 4, projektor multimedialny - 5, z dostępem do Internetu - 11, 1 pracownia komputerowa - 24 stanowisk, sala gimnastyczna i boisko - 1, boisko „Orlik” - 1, plac zabaw „Radosna szkoła” - 1, świetlica – 1, stołówka - 1 i kuchnia, gabinet lekarski - 1, biblioteka – 1.

Gimnazjum im. Rodu Chodkiewiczów w Zespole Szkół w Gródku: sale lekcyjne – 13 wyposażone w tablice interaktywne - 3, projektor multimedialny - 5, z dostępem do internetu - 13, 1 pracownia komputerowa - 10 stanowisk, sala gimnastyczna i boisko - 1, świetlica 1 (w skład której wchodzi 3 pomieszczenia wyposażone w 4 komputery z dostępem do internetu).

Szkoła podstawowa w Załukach: sale lekcyjne – 6, w tym 1 pracownia komputerowa - 10 stanowisk, 1 boisko, 1 stołówka.

Placówki edukacji dzieci i młodzieży w gminie Gródek realizują zróżnicowaną ofertę zajęć pozalekcyjnych oraz w obrębie pomocy psychologiczno - pedagogicznej i materialnej.

Tabela 20. Pomoc pedagogiczna, zajęcia pozalekcyjne i uczestnicy zajęć w roku szkolnym 2014/2015

Zajęcia	Zespół Szkół w Gródku		Szkoła podstawowa w Załukach
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum im. Rodu Chodkiewiczów	
dydaktyczno wyrównawcze	69	38	2
korekcyjno-kompensacyjne	27	17	0
socjoterapeutyczne, psychoedukacyjne	12	5	0
Zajęcia rewalidacyjne	8	3	10
logopedyczne	47	8	2
Dofinansowanie wyprawki szkolnej	33	2	15 uczniów
Refundacja obiadów GOPS Gródek	167/78	45/21	23 uczniów
Owoce i warzywa	133		41 uczniów
Szklanka mleka	234		41 uczniów
Zajęcia pozalekcyjne			
Sportowe	53	34	Brak danych
Wolontariat	20	30	Brak danych

Koła zainteresowań informatyczne, techniczne, przedmiotowe, artystyczne, sportowe i inne (teatralne, plastyczne, komputerowe)	178	127	Brak danych
Inne			4

Źródło: Informacje szkół w roku szkolnym 2014/2015.

Szkoły w gminie posiadają szeroki katalog zajęć zaadresowanych do uczniów wykazujących trudności szkolne oraz oferują zajęcia kształtujące i rozwijające różnorodne zainteresowania dzieci i młodzieży, zajęcia dydaktyczno- wychowawcze i inne (korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, korygujące wady postawy). W Zespole Szkół w Gródku kultywowane są tradycje wolontariatu. Szkoły z Gminy Gródek zapewniają dożywianie dzieciom i młodzieży przy współpracy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku.

Kultura

Gródek jest jednym z najstarszych ośrodków osadniczych na terenie dzisiejszej Białostoczczyzny. Jego początki sięgają prawdopodobnie XII wieku kiedy to był ważnym grodem na szlaku Grodno - Bielsk – Drohiczyn. W XIII wieku gród został zniszczony. Przed 1483r ziemie na terenie których leży Gródek Król Kazimierz Jagiellończyk nadał Iwanowi Chodkiewiczowi. Po jego śmierci dobra przeszły we władanie jego syna Aleksandra i wówczas Gródek przeżywał swój „ Złoty Wiek”. W połowie XVI wieku Gródek otrzymał prawa miejskie (utracił je w 1897r). Stał się ważnym ośrodkiem handlowym, rzemieślniczym oraz centrum rolniczym i leśnym. Lata wojen w okresie najazdu szwedzkiego zdziesiątkowały mieszkańców obszaru , co spowodowało zahamowanie jego rozwoju do 1831r. Wówczas to wprowadzono granicę celną między Cesarstwem Rosyjskim a Królestwem Polskim. Miasteczko stało się dogodnym miejscem drobnych zakładów rzemieślniczych i sukienniczych oraz zakładów włókienniczych. W tym okresie większość mieszkańców Gródka stanowili Żydzi. I wojna światowa przyniosła ze sobą tragedie bieżącego – ewakuacji większości mieszkańców w głąb Rosji. W czasie II wojny światowej ludność Żydowska uległa zagładzie, a przemysł Gródka został zniszczony. Na początku lat 90 - tych zostało otwarte przejście graniczne w Bobrownikach, co spowodowało, że Ziemia gródecka ponownie stała się pomostem na szlaku handlowym między wschodem a zachodem.

Gródek przez wieki leżał na pograniczu różnych krajów i kultur, które ukształtowały jego bogatą tradycję. Było miejscem współistnienia wielu religii: prawosławia, katolicyzmu i judaizmu. Posiada liczne zabytki i miejsca pamięci. Widoczne są zabytkowe układy przestrzenne miejscowości gródek oraz wsi w gminie. Zachowane zabytkowe obiekty drewnianego budownictwa wiejskiego (najwięcej we wsiach nad Świsłoczą: Chomontowcach, Bobrownikach, Świsłoczanach, Mostowlanach).

Na uwagę zasługują:

- cerkiew cmentarna prawosławna w Gródku pw. Matki Boskiej opiekuńczej- ulokowana na parafialnym cmentarzu prawosławnym w Gródku, wzniesiona w połowie XIX wieku.;
- cerkiew parafialna pw. Narodzenia Najświętszej Marii panny w Gródku – wzniesiona w latach 1946 – 1970 w miejscu XVIII wiecznej cerkwi drewnianej,

- kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Gródku, wzniesiony w 1939r,
- cerkiew parafialna w Królowym Moście, prawosławna pw. Św. Anny, budowla w stylu eklektycznym datowana na pierwszą ćwierć XX wieku
- kaplica dworna w Królowym Moście, rzymskokatolicka, pw. Św. Anny, wzniesiona w połowie XIX wieku,
- cerkiew prawosławna, parafialna pw. Św. Apostoła Jana Teologa w Mostowlanach, wzniesiona w 1862r.,
- cerkiew cmentarna w Mostowlanach pw. śś. Kosmy i Damiana, wzniesiona w 1855r
- Grodzisko zwane „Górą Zamkową” w Gródku
- pozostałość parku dworskiego na południe od zabudowań wsi Jaryłówka,
- mogiła powstańców 1863r. W uroczysku Piereciosy,
- pomnik oraz głaz upamiętniający pomordowanych przez hitlerowców mieszkańców wsi Popówka,
- teren dawnego cmentarza żydowskiego w Gródku założonego na przełomie XIX i XX wieku,
- mogiła zbiorowa z 1863r. We wsi Kołodno, na górze Św. Jana.

Kultywowanie tradycji i tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła artystycznego i ludowego realizują zespoły ludowe i artyści ludowi.

Formy i miejsca spędzania wolnego czasu mieszkańców

Placówkami zajmującymi się krzewieniem kultury na terenie gminy jest Gminne Centrum Kultury w Gródku, Biblioteka Publiczna w Gródku oraz świetlice wiejskie.

Gminne Centrum Kultury w Gródku jako samorządowa instytucja kultury działa w oparciu o własny statut, który jako cel podstawowy zakłada zaspokajanie potrzeb kulturowych mieszkańców. Do najważniejszych działań Gminnego Centrum Kultury w Gródku należą ochrona i kultywowanie dziedzictwa kulturowego gminy oraz edukacja kulturalna lokalnej społeczności. Zadania te realizowane są w ramach działających przy Gminnym Centrum Kultury w Gródku zespołów amatorskich i kół zainteresowań. Prowadzone są zajęcia muzyczne, plastyczne, sceniczne. Organizowane są spotkania, przeglądy, koncerty oraz imprezy plenerowe. Prowadzona jest działalność wydawnicza (ukazuje się lokalny miesięcznik „Wiadomości Gródeckie - Haradockija Nawiny”) Gminne Centrum Kultury w Gródku prowadzi też własną rozbudowaną stronę internetową.

Przy Gminnym Centrum Kultury w Gródku działają chóry i zespoły: Rozśpiewany Gródek, Jesienny Liść, Kapela Chutar, Kalina, Kalinka, Twierdza Gitarowa Gródek, Zespół wokalny dziecięco młodzieżowy, Brawo, Vena, Śpiewaj Dusza, zespół wokально-instrumentalny. Zorganizowane są: koła plastyczne, zajęcia kreatywno-artystyczne, klub seniora „Eurydyka”, Grupa Gospodyń Gródeckich, sekcja brydża sportowego.

Na terenie Gminy Gródek organizowane są cykliczne imprezy

- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy;
- wieczór kolęd;
- Ferie z Gminnym Centrum Kultury w Gródku;
- Turniej brydża sportowego;
- Spotkania z cyklu „Na salonach u Chodkiewiczów” : walentynki, wystawy, wieczór poezji;
- Spotkanie z piosenką białoruską;
- przegląd piosenki przedszkolaków;

- Kupalnoczka;
- festyny „Spotkanie po latach”;
- Basowiszczka;
- Siabrouskaja Biasieda;
- spotkanie emerytów i rencistów;
- Wschodnie bezdroża;
- Gródek w Poezji;
- Dożynki Gminne;
- Dni Seniora;
- Święto Niepodległości;
- Sylwester Gminny

3.1.5. ZDROWIE I OPIEKA ZDROWOTNA

Opieka zdrowotna jest jednym z bardzo ważnych czynników życia społecznego. Świadomość zdrowotna mieszkańców, wczesna profilaktyka w zakresie chorób najczęściej występujących na naszym terenie jest warunkiem zdrowego i wydolnego społeczeństwa. Wielopłaszczyznowy system opieki zdrowotnej powinien obejmować wszystkich mieszkańców już od najmłodszych lat.

Obecnie w gminie działają następujące placówki opieki zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Ośrodek Zdrowia w Gródku s.c. Agata Hoły i Irena Makac Karpiuk
- Specjalistyczna Praktyka Stomatologiczna lek. Stom. Elżbieta Staszyńska Picewicz
- Gabinet Rehabilitacyjny Elżbieta Bojarzyńska
- Gabinet Stomatologiczny Smile dental

Ośrodek Zdrowia w Gródku zatrudnia 4 lekarzy: 1 - rodzinny, pediatra, 1- internista, specjalista chorób wewnętrznych, 2 lekarzy medycyny, 3 pielęgniarki, 1- położna. Realizuje zadania: udzielanie świadczeń lekarskich wraz z diagnostyką medyczną, pielęgniarstwach i położnej w warunkach ambulatoryjnych; udzielanie pomocy w domu chorego, prowadzenie działalności profilaktycznej i promocji zdrowia. Poradnia dysponuje 3 gabinetami lekarskimi, 1 gabinetem zabiegowym. Ponadto w tym samym budynku mieści się gabinet stomatologa. W ośrodku zdrowia w Gródku jest zarejestrowanych 4410 pacjentów.

W gminie działają 2 apteki (obie w Gródku).

Na terenie gminy funkcjonuje 1 Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku.

3.1.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Nad bezpieczeństwem i porządkiem publicznym w gminie Gródek pieczę sprawuje Posterunek Policji w Gródku oraz całodobowy Komisariat Policji w Zabłudowie. Zdarzenia kryminalne na terenie gminy obsługiwane są przez pracowników Komisariatu Policji w Zabłudowie. Dyslokacja służby patrolowej obecnie wyznaczona jest przez Wydział Patrolowo- Interwencyjny Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku. Funkcjonariusze ci realizują działania prewencyjne, w tym interwencje bieżące na terenie gminy Gródek. Policjanci pionu kryminalnego realizują zadania związane z prowadzeniem postępowań

przygotowawczych, czynności sprawdzających, poszukiwanie osób ukrywających się przed wymiarem sprawiedliwości. Dzielnicowy Posterunku Policji w Gródku wykonuje zadania służby obchodowej w podległym rejonie służbowym, uczestniczą w posiedzeniach Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego, współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gródku, kuratorami zawodowymi i społecznymi Sądu Rejonowego w Białymstoku, placówkami oświatowymi na terenie gminy Gródek. Policjanci wykonujący swoje czynności zawodowe zabezpieczają imprezy plenerowe, kulturalne, sportowe na terenie Gminy Gródek.

Z analizy Posterunku Policji w Gródku wynika, że w porównaniu do 2013r w roku 2014 wzrosła liczba kradzieży z włamaniem i kradzieży mienia, posłużenia się podrobionym dokumentem, paserstwa pojazdu i znęcania się nad rodziną. Zmalała ilość nietrzeźwych kierujących.

3.2. SYTUACJA GMINY W ZAKRESIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Identyfikacja problemów społecznych jest złożoną sprawą, wymaga rozpoznania wielu współzależności społecznych, analizy nie tylko jednostkowych losów mieszkańców, lecz zauważenia pewnych ogólnych trendów i zjawisk.

Diagnoza problemów społecznych została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku, dane Urzędu Stanu Cywilnego w Gródku, Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku, jak również konsultacje społeczne z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi środowiskami opiniotwórczymi mającymi wpływ na rozwój gminy.

W wyniku wnikliwej wielopłaszczyznowej analizy wyłoniono problemy najbardziej widoczne i mające niekorzystny wpływ na rozwój, integrację, sytuację życiową mieszkańców gminy.

3.2.1. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ, UBÓSTWO I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ ZASOBY MIESZKANIOWE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku powstał w 1990 roku na mocy uchwały Nr VIII/49/90 Gminnej Rady Narodowej w Gródku z dnia 21 sierpnia 1990r.

Zasięgiem działania obejmuje teren Gminy Gródek. Realizuje zadania własne gminy oraz zadania administracji rządowej zlecone gminie zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015r., poz. 163 ze zm.) oraz innych ustaw dotyczących pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz uchwał Rady Gminy Gródek.

Naczelnym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Właściwa diagnoza środowiska, w tym trudności natury fizycznej, psychicznej i społecznej, problemy socjalno-bytowe oraz wszelkie wynikające z tego konsekwencje – stanowią podstawę świadczenia wsparcia i stosownych form pomocy.

Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych, udzielanie pomocy rzeczowej, schronienia, posiłku, ubrania – osobom tego pozbawionym, świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, sprawienie pogrzebu, opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne wobec osób rezygnujących z zatrudnienia dla sprawowania opieki na nad najbliższym członkiem rodziny

oraz częściowe pokrycie kosztów utrzymania dla osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej, a także świadczenie innych form pomocy pozamaterialnej w ramach pracy socjalnej.

Praca socjalna jest rozumiana jako działalność zawodowa, kierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Zadania te mogą być spełnione przy uwzględnieniu bieżących, pilnych potrzeb socjalno- bytowych osób i rodzin oraz programowaniu działań wzmacniających i aktywizujących osoby i rodziny do odzyskiwania umiejętności samodzielnego pokonania trudności przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnego potencjału.

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku są kierowane głównie wobec osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną. Grupy najbardziej zagrożone tymi zjawiskami to:

- długotrwale bezrobotni;
- rodziny niepełne (samotnie wychowujący dzieci);
- rodziny niewydolne lub nieporadne w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i w zakresie opiekuńczo wychowawczym z powodu uzależnień lub niepełnosprawności; w rodzinach niepełnych i wielodzietnych;
- osoby o niskim poziomie wykształcenia;
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych;
- przewlekle chorzy, niepełnosprawni, chorzy psychicznie;
- starsze osoby, w tym samotne,
- osoby opuszczający zakłady karne;
- rodziny wielodzietne o niskim statusie ekonomicznym;
- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych;

Według ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności; długotrwałej lub ciężkiej choroby; przemocy w rodzinie; potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą; trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizmu lub narkomanii; zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela 21. Powody udzielania pomocy społecznej w latach 2013-2015

	Powody udzielania pomocy	2013 liczba rodzin/ liczba osób w rodzinach-	2014 liczba rodzin/ liczba osób w rodzinach	2015 liczba rodzin/ liczba osób w rodzinach
1	ubóstwo	287/680	289/687	279/643
2	sieroctwo	0/0	0/0	0/0
3	bezdomność	5/5	3/3	1/1
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	18/86	32/32	38/181
	- w tym wielodzietność	6/33	19/108	20/109
5	bezrobocie	238/554	234/542	211/496

6	niepełnosprawność	100/216	103/212	115/240
7	Długotrwała lub ciężka choroba	118/285	122/282	125/267
8	Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:	64/259	70/271	62/239
	- w tym rodziny niepełne	29/87	35/104	26/75
	- w tym rodziny wieloletnie	23/133	24/137	26/136
9	Przemoc w rodzinie	1/3	1/4	1/4
10	Alkoholizm	15/28	19/39	19/35
11	Narkomania	0/0	0/0	0/0
12	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6/10	1/3	0/0
13	Zdarzenia losowe	1/1	0/0	3/4
14	Kłęsa żywiołowa	0/0	0/0	1/1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Gródek

Najczęściej występująca dysfunkcją, która stała się przyczyną trudnej sytuacji życiowej wielu rodzin jest ubóstwo, któremu za zwyczaj towarzyszą inne dysfunkcje. W Gminie Gródek z powodu ubóstwa ze świadczeń pieniężnych korzystało w rodzin; 2013r. - 287 rodzin; 2014r.- 289 rodzin; w 2015r. – 279 rodzin. Pomoc świadczona była również z powodu bezrobocia (w 2013r.- 287 rodzin; 2014r. – 289 rodzin; 2015r.- 211 rodzin) i długotrwałej choroby (w 2013r.- 118 rodzin; 2014r.- 122 rodzin; 2015r.- 125 rodzin) oraz niepełnosprawności (w 2013r. – 100 rodzin, 2014r.- 103 rodzin; 2015r.- 115 rodzin) i bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (w 2013r.- 64 rodzin; 2014r.- 70 rodzin; 2015r.- 62 rodzin). W ujęciu ustawy o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004r. kwalifikowanie do świadczeń pomocy społecznej odbywa się w oparciu o ustalenie dochodowej sytuacji rodziny, ustalenie problemów rodziny. U większości rodzin uzyskujących wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku, występują niskie dochody, poniżej ustawowego kryterium dochodowego kwalifikującego do świadczeń pomocy społecznej oraz problemy, które powodują trudną sytuację ekonomiczną rodziny tj. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałe choroby. Niejednokrotnie w danych rodzina występuje kumulacja kilku problemów jednocześnie.

Zasiłki okresowe te zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. otrzymują osoby z powodu braku możliwości zatrudnienia, długotrwałej choroby i niepełnosprawności, które nie posiadają własnych źródeł dochodu względnie posiadany dochód jest niższy od kryterium dochodowego.

Zasiłki celowe opał, żywność, na pokrycie rachunków za leki, Zasiłki celowe przyznawano osobom bezrobotnym, chorym, niepełnosprawnym, rodzinom wielodzietnym, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z przeznaczeniem na częściowe zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych.

Realizacja zadania dożywiania, posiłku i pomocy rzeczowej jest oparta na wkładzie nie mniejszym niż 40,00% środków finansowych własnych gminy oraz 60,00% środków dotacji przyznanej przez Wojewodę Podlaskiego na dofinansowanie zadania własnego gminy w zakresie dożywiania osób potrzebujących w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. W ramach tego zadania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z różnymi szkołami. Są to szkoły z terenu gminy jak i również szkoły

z terenu miasta Białystok. Dzieci we wszystkich szkołach korzystają z pełnego obiadu. W szkole w Załukach, w której nie ma stołówki obiad jest dowożony przez usługi cateringu (podwykonawcę zadania wyłoniono w drodze przetargu nieograniczanego). Świadczenie w formie gorącego posiłku przysługuje bezpłatnie świadczeniobiorcy, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150% dochodu, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku świadczy pomoc usługową i opiekę nad osobami starszymi. Świadczone są również specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pracują z nimi specjaliści zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia. Usługi te są częściowo odpłatne.

Mieszkańcy Gminy Gródek, którzy ze względu na stan zdrowia lub wiek nie są w stanie funkcjonować w środowisku są umieszczane w domach pomocy społecznej. Osoby te umieszczone zostały w Domach Pomocy Społecznej powiatu białostockiego. Są to osoby samotne, wymagające stałej całodobowej opieki, niezdolne do samodzielnej egzystencji.

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje osoby z zaburzeniami psychicznymi do Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Łażniach. Kierowanie do Ośrodka ma na celu zapewnienie usług opiekuńczych i posiłku dla tych osób, które ze względu na zaburzenia psychiczne wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Korzystanie z usług Ośrodka pozwala na zwiększenie umiejętności samoobsługi, zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu a zwłaszcza zagospodarowanie czasu wolnego.

Tabela 22. Świadczenia pomocy społecznej udzielone w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku – dane za lata 2013-2015

Lp.	Rodzaj pomocy	2013r. ilość osób	2014 ilość osób	2015 ilość osób
Świadczenia pieniężne				
1.	Zasiłek stały	53	57	67
2.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	50	54	61
3.	Zasiłek okresowy	273	298	266
4.	Zasiłki celowe	238	263	265
5.	Posiłki:	513	513	497
	- dzieciom	268	239	305
	- innym osobom (zwłaszcza samotnym, starszym, niepełnosprawnym)	325	374	224
	Świadczenie rzeczowe	48	2	2
6.	Usługi opiekuńcze	31	29	29
7.	Odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej	6	8	13

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2013, 2014 i 2015 dla Gminy Gródek

Dane liczbowe wskazują, że w okresie 2013-2015r. wzrosła liczba osób, które uzyskały prawo do zasiłku stałego z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku (w 2013r. –53 osób; 2014r. – 57 osób; 2015r – 67 osób). Wystąpił wzrost liczby biorców zasiłku okresowego i celowego, gdzie główną przesłanką ubiegania się o świadczenie był fakt wystąpienia ubóstwa, bezrobocia, choroby i niepełnosprawności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku zajmuje się również obsługą świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego.

Tabela 23. Świadczenia rodzinne oraz zaliczka alimentacyjna i fundusz alimentacyjny w Gminie Gródek w latach 2013-2015

ŚWIADCZENIA RODZINNE	2013	2014	2015
Liczba wypłaconych świadczeń rodzinnych	10180	9148	9179
Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych	5447	5178	5130
Liczba wypłaconych świadczeń na dziecko			
- do ukończenia 5 roku życia	1292	1147	1081
- od 5 r.ż do 18 r.ż.	3474	3533	3519
- od 18 do 21 r.ż.	657	474	520
- od 21 do 24 r.ż.	24	24	10
Dodatek do zasiłków rodzinnych z tytułu samotnego wychowywania dziecka	184	169	142
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	32	44	26
Zasiłki pielęgnacyjne	1318	1295	1313
Specjalny zasiłek opiekuńczy	5	50	103
Świadczenie pielęgnacyjne	545	154	150
Dodatki do zasiłków rodzinnych Z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	222	294	291
FUNDUSZ ALIMENTACYJNY			
Liczba wypłaconych świadczeń (dla osób w wieku 0-24 lat)	642	624	661
Liczba rodzin pobierających świadczenie funduszu alimentacyjnego (FA)	42	52	55
Liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenie z FA	47	65	65
Liczba dłużników alimentacyjnych w Gminie Gródek			
Dłużnicy alimentacyjni w gminie	19	20	20

*Źródło: Sprawozdania kwartalne rzeczowo- finansowe z wykonania zadań z zakresu świadczeń rodzinnych
Sprawozdania kwartalne zbiorcze z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.*

Osobom korzystającym ze świadczenia pielęgnacyjnego opłacono:
- składkę emerytalno- rentową i składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Osobom korzystającym z zasiłku dla opiekuna opłacono:
- składkę emerytalno- rentową , składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Osobom korzystającym ze specjalnego zasiłku opiekuńczego opłacono:
- składkę emerytalno- rentową składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

W ramach wsparcia mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnym położeniu wypłacany jest dodatek mieszkaniowy i dodatek energetyczny.

Tabela 24. Dodatki mieszkaniowe i dodatek energetyczny

	2013	2014	2015
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych/ liczba rodzin, które otrzymały dodatek	881 / 82	994 / 99	920/100
Liczba wypłaconych dodatków energetycznych/ liczba rodzin, które otrzymały dodatek	Dodatek wypłacany od 2014r.	99 / 29	220/34

W opisywanym okresie zauważa się wzrost wypłaconych dodatków mieszkaniowych i ilości rodzin korzystających z tej formy pomocy. Niestety wskazuje to również na ubożenie mieszkańców gminy.

W dniu 27 maja 2014r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P. poz. 430), zwanej dalej” programem” oraz przyjęła rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. Celem programu jest podjęcie działań na rzecz rodzin wielodzietnych, zarówno przez właściwych ministrów, jak i przez inne podmioty, w tym niepubliczne, które mogą zapewnić rodzinom wielodzietnym szczególne uprawnienia w ramach prowadzonej działalności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku w 2014r. wydał 60 rodzinom - 316 Kart Dużej Rodziny (115 opiekunom i 201 dzieciom) a w 2015r.- 10 rodzinom- 159 kart (55 opiekunom i 104 dzieciom).

Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku:

- 1 kierownik,
- 1 główna księgowa
- 3 specjalistów pracy socjalnej pracowników socjalnych,
- 1 starszy pracownik socjalny
- 1 główny specjalista do spraw świadczeń rodzinnych,
- 1 podinspektor do spraw funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego
- 1 asystent rodziny
- 5 opiekunek

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku mieści się na ul. Fabrycznej 8 lok 2, dysponuje 4 pomieszczeniami, w tym: 1- gabinet kierownika, 1- księgowości, 1- pracownicy socjalni, 1- pracownicy socjalni wraz z asystentem rodziny, specjalistą ds. świadczeń rodzinnych, podinspektorem ds. FA, dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. W ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku funkcjonuje Referat Świadczeń Rodzinnych, który realizuje zapisy ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Gródku w ramach działania na rzecz rodziny i podopiecznych współpracuje z organizacjami i instytucjami, które udzielają podopiecznym Ośrodka wsparcia w takich obszarach jak:

- współpraca z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, sądami oraz policją w celu poprawy funkcjonowania rodziny,
- udzielanie pomocy podopiecznym w załatwianiu spraw urzędowych,

- kierowanie do Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności celem ustalenia stopnia niepełnosprawności,
  - współpraca z Urzędem Pracy w Białymstoku celem aktywizacji osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej- organizowanie prac społecznie użytecznych,
  - współpraca z instytucjami i organizacjami z terenu gminy i powiatu, tj. praca ze szkołami, policją, służbą zdrowia, Lokalnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej ze społecznością lokalną (sołtysami, radnymi, sąsiadami) ze Związkiem Emerytów i Rencistów w Gródku, Związkiem Kombatantów i Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w zakresie zadbania o prawidłowe warunki bytowe dla osób starszych.
- Ośrodek realizuje zadania w formie pracy socjalnej, w szczególności w zakresie:
- pomocy w załatwianiu spraw urzędowych (pisanie podań, pozwów, odwołań, wniosków o stypendia szkolne, o dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego);

3.2.2 BEZROBOCIE

Bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹ jest osoba, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia),
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

W aspekcie psychologicznym, bezrobotny, który przestaje być konsumentem wielu dóbr i usług, popada w stany frustracji, nieprzystosowania społecznego, bezsilności i niezadowolenia (abstrahując od oczywistych trudności materialno- ekonomicznych i socjalno-bytowych sytuacje bezradności, frustracji, braku zajęć mogą przyczyniać się do powstawania uzależnień, napięć rodzinnych włącznie z wystąpieniem przemocy lub innych społecznie nieakceptowanych zachowań). Utrata pozycji zawodowej i społecznej negatywnie rzutuje na rodzinę. Główny żywiciel traci prestiż u pozostałych członków rodziny. Duży wpływ na psychikę bezrobotnego ma długość pozostawania bez pracy. Osoby pozostające bez pracy dłużej niż rok, przeważnie są w stanie silnej depresji doszukując się w sobie defektu, który powoduje brak sukcesu w znalezieniu pracy.²

Bezrobotni to osoby znajdujące się w różnych sytuacjach życiowych, które pozostają bez pracy z odmiennych powodów. W literaturze przedmiotu wyróżnia się kilka typów bezrobocia:

- ze względu na wiek i staż pracy:
  - absolwenci szkół podstawowych nie podejmujący dalszej nauki (osoby bez przygotowania zawodowego),
  - absolwenci szkół średnich i wyższych nie mogący znaleźć pracy zgodnie z wyuczoną specjalnością w pobliżu miejsca zamieszkania (brak środków finansowych na dojazd, wynajęcie mieszkania),
  - brak kilkunastu lat do osiągnięcia wieku emerytalnego (osoby przed 60-tym rokiem życia),

¹ Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Dz. U. Nr 123, poz. 776.

² Leksykon Pedagogiki Socjalnej - teorii i metodyki pomocy społecznej, Jan Frątczak, Bydgoszcz 2000, s. 24

- bezrobotni z wieloletnim stażem zawodowym, którzy tuż przed osiągnięciem wieku emerytalnego utracili możliwość etatowej pracy;
- bezrobotni ze stażem ok. 20 lat, ze względu na sytuację życiową i aspiracje zawodowe:
  - bezrobotni, którzy chcą pracować, realizować swe aspiracje życiowe zgodnie z wyuczonym zawodem i zdobyta praktyką,
  - bezrobotni, którzy chcą zarobić, bez względu na ambicje czy aspiracje zawodowe, a nawet czy osiągną to legalnie czy też nie;
  - bezrobotni, którzy muszą zarobić, aby utrzymać wielodzietną rodzinę bez względu na aspiracje zawodowe, zainteresowania, umiejętności,
  - bezrobotni uzyskujący pomoc od rodziny (bezrobocie nie jest dla nich dramatem życiowym);
  - bezrobotni bez wykształcenia i przygotowania zawodowego, łatwo przystosowujący się do zmian w różnych specjalnościach prac fizycznych;
- w aspekcie psychologicznym, etycznym:
  - uczciwi, pracowici, chętni, spolegliwi, nastawieni pozytywnie do konieczności zmiany orientacji zawodowej (przekwalifikowania zawodowego),
  - nieuczciwi, których można określić jako „kombinatorów”, „spryciarzy”.³

W literaturze przedmiotu wyróżnia się bezrobocie dobrowolne i przymusowe. Dobrowolne występuje wówczas, gdy poszukujący pracy podjęliby ją jedynie przy wyższym poziomie płac realnych. Przymusowe dotyczy sytuacji, w której poszukujący pracy nie mogą jej uzyskać, pomimo, iż przy danym poziomie płac realnych chcieliby ją podjąć⁴. Na uwagę zasługuje jeszcze jedno rozróżnienie ze względu na przyczyny: bezrobocie strukturalne (ma charakter trwały), bezrobocie frykcyjne (nazywane bezrobociem naturalnym, krótkookresowe). Bezrobocie frykcyjne jest związane z normalnym przepływem pracowników między zakładami pracy, nie narusza stanu równowagi na rynku pracy, nie wynika z masowego i trwałego braku wolnych miejsc pracy, jest rezultatem swobody wyboru rodzaju pracy i związanej z tym zmiany zakładu pracy. Wyzwala pozytywne skutki ekonomiczne (nadwyżka wolnej siły roboczej, redukcja ukrytego bezrobocia) i psychologiczne (wyzwala konkurencję między poszukującymi pracy, dbałość o wybór zawodu i podnoszenie kwalifikacji; redukcje samowolnych porzuceń pracy; podnosi poszanowanie i dyscyplinę pracy). W przeciwieństwie do bezrobocia frykcyjnego, bezrobocie długookresowe wywołuje zwłaszcza skutki negatywne, uznaje się taką sytuację za zjawisko patologiczne, świadczące o ułomności całego systemu gospodarczego. Pozbawia człowieka realizacji potrzeby pracy, uniemożliwia w ten sposób realizację podstawowych funkcji zatrudnienia tj. ekonomicznej, dochodowej, społecznej. Negatywne skutki ekonomiczne to: nie wykorzystanie potencjału pracy jako czynnika wzrostu gospodarczego, obniżenie materialnego poziomu życia osób/rodzin (ubóstwo), wzrost wydatków budżetowych na zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia socjalne, przeciwdziałanie bezrobociu; emigrację wysoko wykształconych kadr. Wśród negatywnych skutków psychospołecznych występują: frustracja jednostek grup spowodowana niemożnością włączenia się w nurt społecznego procesu pracy i wiążące się z tym poczucie nieprzydatności; frustracja długotrwała powoduje pogorszenie zdrowia fizycznego i psychicznego (skrócenie długości życia, samobójstwa, choroby somatyczne i problemy psychiczne powodowane ciągłym niepokojem, lękiem, stresem, przygnębieniem, przeżywaniem poczucia beznadziejności własnej sytuacji); patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, różne formy przestępczości).

³ Leksykon..., ibidem, s. 23-24

⁴ Teoria pracy socjalnej, Jan Frątczak, Bydgoszcz 2000r., s. 42

Tabela 25. Osoby bezrobotne w Gminie Gródek

	2013	2014	2015
Osoby bezrobotne ogółem	452	394	387
Z prawem do zasiłku	34	36	51
Kobiety	187	160	169
Mężczyźni	265	234	218

Źródło: dane statystyczne Powiatowy Urząd Pracy Białystok

W Gminie Gródek na koniec 2015r zarejestrowanych było 387 osoby bezrobotne, co stanowi 11,97% wszystkich mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym. Wśród bezrobotnych przeważają mężczyźni.

Na przestrzeni 3 lat liczba osób rejestrujących się jako bezrobotnych Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku zmniejsza się. Nie przekłada się to jednak na ilość osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (tu występuje tendencja zwyżkowa).

Tabela 26. Osoby bezrobotne w Gminie Gródek z podziałem na wykształcenie

Wykształcenie	2013	2014	2015
Wyższe	42	42	32
Policealne i średnie zawodowe	98	89	95
Ogólnokształcące	45	41	43
Zasadnicze zawodowe	128	99	97
Gimnazjalne i niższe	139	123	120

Źródło: dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy Białystok

Największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym.

3.2.3. PROBLEM UZALEŻNIEŃ - ALKOHOLIZM

Gmina Gródek realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu, a także zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy Gródek.

Działania wynikające z Programu inicjuje i realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z placówkami oświatowymi funkcjonującymi na terenie Gminy, Policją oraz z innymi podmiotami, których działalność służy rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii. Działania te mają na celu:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- wspieranie programów profilaktycznych i działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież;
- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz możliwości zapobiegania temu zjawisku;
- wspieranie i udzielanie pomocy podmiotom realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Życie osoby uzależnionej jest skoncentrowane wokół patologicznego picia alkoholu, prób zaprzestania, ograniczania picia, załamywania się tych prób. Uzależnienie od alkoholu polega na niezdolności do kontrolowania picia i jest podstawową chorobą, z którą alkoholik nie może sobie sam poradzić i której obecności zaprzecza oraz nie chce się leczyć⁵. U uzależnionych występuje wiele poważnych zaburzeń zdrowia, typowe uszkodzenia dotyczą: wątroby, przewodu pokarmowego, układu krążenia i endokrynnego, odpornościowego i nerwowego. Uzależnienie od alkoholu przyczynia się do występowania: chorób nowotworowych, wypadków, inwalidztwa, zażywany w okresie ciąży może powodować uszkodzenie płodu. Zwiększa ryzyko zgonu, powoduje uszkodzenie funkcjonowanie społecznego i zawodowego powodując zjawiska tj.: stosowanie przemocy w stanie intoksykacji, absencja, utarta pracy, kłopoty z prawem, kłótnie i awantury oraz inne trudności rodzinne, towarzyskie⁶.

Uzależnienie członka rodziny powoduje zaburzenia w funkcjonowaniu wszystkich członków rodziny (pełnieniu ról społecznych, relacje wewnątrzrodzinne, funkcjonowanie poza rodziną), wprowadza niepokój, chaos i zamęt, cierpienie, bezradność, depryzację potrzeb (czasem nawet elementarnych potrzeb tj. pożywienie, ubranie, sen), które mogą popychać niepijących członków rodziny do podejmowania zachowań ryzykownych (upijania się by poczuć stan ulgi, nadmiernego zażywania leków uspakajających)⁷ i nieakceptowanych społecznie (np. wagary, wandalizm). Z całą pewnością uzależnienia przyczyniają się do rozpadu życia rodzinnego i stanowią poważne zagrożenia dla rozwoju dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach dotkniętych tym problemem.

Współuzależnienie dotyczy współmałżonków, rodziców, dorastających dzieci i innych najbliższych ofierze nałogu. Polega na koncentrowaniu swojego życia wokół alkoholu, ciągłe myślenie o tym, czy on się dziś napije, czy nie; co jeszcze można zrobić, by się nie napił, jak się zachować gdy przyjdzie pijany. Życie tych osób przestaje być zależne od ich decyzji, a zaczyna zależeć od alkoholika, alkoholu⁸.

Obszary działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku obrazują w pewnej mierze skalę problemu w gminie.

W ramach zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, który realizuje w szczególności zadania w zakresie:

- motywowania zarówno osób uzależnionych, jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do leczenia specjalistycznego,
- motywowania osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia,

⁵ Ludzie z problemami alkoholowymi w: Teoria Pracy Socjalnej, Jan Frątczak, Bydgoszcz 2000r., s. 22

⁶ Ibidem, s. 27

⁷ Pułapka współuzależnienia, Wanda Sztander, IPZ, Warszawa 2006.

⁸ Ibidem, s. 6-7

- udzielania wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. poprzez rozmowy podtrzymujące, uruchomienie grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej),
- rozpoznania zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- inicjowania interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej.

Wobec osób uzależnionych od alkoholu, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, a także po wezwaniu przez GKRPA nie godzą się dobrowolnie poddać leczeniu, podejmowane są czynności zmierzające do orzeczenia przez sąd rejonowy o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu.

Tabela 27. Pomoc terapeutyczna dla osób uzależnionych w Punkcie Konsultacyjnym w Gródku w latach 2013-2015

Porady	2013	2014	2015
Liczba osób z problemem alkoholowym	29	28	32
Liczba dorosłych członkom rodziny alkoholika	9	28	10
Liczba osób doznających przemocy w rodzinie	5	3	9
Liczba osób stosujących przemoc	6	4	8
Liczba posiedzeń grup roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	14	40	22
Ilość wniosków o przeprowadzenia rozmów profilaktyczno-motywujących/ilość przeprowadzonych rozmów	29	22	25
Wnioski do Sądu o wszczęcie postępowania wobec osób uzależnionych	2	3	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2013-2014.

Z wyżej zamieszczonej tabeli wynika, że liczba porad udzielanych w punkcie konsultacyjnym w latach 2013 – 2015 jest porównywalna. Podobnie liczba wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób uzależnionych.

Prowadzone działania w zakresie profilaktyki obejmują w szczególności:

- prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i ich rodziców, a w szczególności rekomendowanych programów profilaktycznych;
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży jako alternatywę dla zachowań ryzykownych, a w szczególności poprzez realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych łączących psychoprofilaktykę z aktywnością sportową, w tym organizację zawodów lub imprez sportowych, będących elementem prowadzonych pozalekcyjnych zajęć sportowych, m.in. na Kompleksie Boisk Sportowych „Moje Boisko-Orlik 2012”
- udział w kampaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, promujących profilaktykę uzależnień wśród mieszkańców gminy.

Tabela 28. Programy profilaktyczne

	2013	2014	2015
Liczba uczniów uczestniczących w programach	340	390	340
Liczba nauczycieli lub wychowawców uczestniczących w programach	53	44	42
Liczba rodziców uczestniczących w programach	20	80	100

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2013-2014.

3.2.4. PRZEMOC W RODZINIE

W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie za przemoc uznaje się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą⁹.

Uchwałą Nr XXIV/181/12 z dnia 28 września 2012 r. Rada Gminy Gródek uchwaliła Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gródek na lata 2012-2017. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu udzielanie pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Wójt Gminy Gródek w dniu 2 grudnia 2011r. Zarządzeniem Nr 102/11 powołał Zespół Interdyscyplinarny w skład którego weszli przedstawiciele następujących instytucji:

1. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku,
2. Publicznego Gimnazjum w Gródku,
3. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku,
4. Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej,
5. Komisariatu Policji w Zabłudowie,
6. Szkoły Podstawowej w Gródku,
7. Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Załukach,
8. Przedszkola Samorządowego w Gródku,
9. Sądu Rejonowego w Białymstoku,
10. Stowarzyszenia „Załuki nad Supraślą”.

Zespół interdyscyplinarny to grupa profesjonalistów, którzy współpracują ze sobą w skoordynowany sposób, łącząc swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, zapewniając skuteczne reagowanie na doniesienia o krzywdzeniu i zaniedbaniu dzieci.

⁹ Ustawa z dnia 29. 07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005r., nr 180, poz. 1493 ze zm.), art. 2 pkt 2.

Zadania, które zostały zrealizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie to min.:

1. Działania profilaktyczne dla dzieci:

- a. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych jako alternatywa dla zachowań ryzykownych – styczeń/luty 2014
- b. Obejrzenie filmu na temat cyberprzemocy, dyskusja – gimnazjum – luty 2014
- c. Warsztaty dla uczniów klas I – III szkoły podstawowej pt: Historia Pastuszka i jego niesfornych owieczek – życie bez przemocy – kwiecień 2014
- d. Warsztaty dla klas IV-VI Moc słów – rozwiązywanie konfliktów – kwiecień 2014 r
- e. Warsztaty dla gimnazjum Reguły gry – uświadomienie młodzieży konsekwencji zachowań agresywnych, odpowiedź na pytanie czym jest przemoc i agresja? – kwiecień 2014 r.
- f. Edukacja społeczno-prawna dzieci i młodzieży: spotkanie z policjantem na temat przestrzegania zasad bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą uczniów klas pierwszych szkoły podstawowej, spotkanie uczniów klas pierwszych gimnazjum z policjantem na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich – październik 2014,
- g. Spektakl profilaktyczny „W sieci” na temat problemów współczesnej młodzieży takich jak: mobbing, przemoc psychiczna, fizyczna, alkohol, narkotyki, uczniów klas V- VI szkoły podstawowej oraz gimnazjum – listopad 2014

2. Działania profilaktyczne organizowane dla osób dorosłych

- a. Akcja „Gródek tańczy przeciw przemocy – 16 dni przeciwko przemocy”. W trakcie spotkania w Gminnym Centrum Kultury w Gródku nakreślono problem przemocy i jej odmian, omówiono sposoby zachowań w razie zagrożeń (krótki kurs samoobrony), rozdano uczestnikom ulotki z informacją o punktach pomocy prawnej, psychologicznej, finansowej i materialnej dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie. W spotkaniu uczestniczyło około 50 kobiet – 10 grudnia 2014
- b. Wywiadówka profilaktyczna na temat „Agresja wśród dzieci i młodzieży - czynniki ryzyka” – prowadząca psycholog z PPP w Białymstoku – grudzień 2014 r.

3. Poradnictwo:

- a. przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gródku działa punkt konsultacyjny w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Gminy Gródek – dwa razy w miesiącu w piątek od 13.00 do 16.00 godz. Osoby dotknięte przemocą i podejrzane że stosują przemoc w rodzinie mogą skorzystać z porad specjalisty.
- b. poradnictwo w formie pracy socjalnej w zakresie spraw rodzinnych w gminie systematycznie prowadzone jest przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku przeprowadzają wywiady środowiskowe w rodzinach, o których uzyskano informacje o zjawisku przemocy, jak również w rodzinach, gdzie istnieje potencjalne zagrożenie przemocą w rodzinie. Członkowie rodzin informowani są o możliwości korzystania z dostępnych form pomocy specjalistycznej.
- c. 2 rodziny w 2014r skorzystało z poradnictwa prowadzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku przy Centrum Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

4. Interwencje:

- a. W razie konieczności interwencje są prowadzone najczęściej przez Policjantów lub dzielnicowego i pracownika socjalnego w ramach procedury niebieskiej karty.

Powyższe działania miały na celu podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców Gminy Gródek wobec przemocy w rodzinie jak również zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

Podstawowe założenia procedury „Niebieskie Karty” oraz zobowiązanie do jej prowadzenia zostały uregulowane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy

w rodzinie (Dz. U. Z 2015r poz. 1390) zwanej dalej u.p.p.r. Rozporządzenie w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” zostało wydane przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2011 roku (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) zwane dalej rozporządzeniem NK.

Poza treścią ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozporządzenia NK, do podstaw prawnych realizacji procedury Niebieskie Karty należy zaliczyć przepisy regulujące funkcjonowanie poszczególnych służb obowiązanych do realizacji procedury. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta A” przez przedstawiciela jednego z pięciu podmiotów: Policji, pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 29. Prowadzone procedury „Niebieskie Karty” w latach 2013-2015 przez Lokalny Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie

działania LZI	2013r.	2014r.	2015r.
Wszczęte procedury NK	9	18	24
udzielenie informacji sprawcom przemocy	6	13	18
Przeprowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu	5	8	32
Wnioski do Sądu o leczenie	1	1	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Pomocy Ofiarom Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014

Na terenie Gminy Gródek zauważalna jest zwiększająca się ilość „Niebieskich Kart” w opisywanych latach. Wbrew pozorom jest to tendencja pozytywna, świadcząca o tym, że społeczność lokalna jest coraz bardziej świadoma swoich praw i nie godzi się z faktem stosowania przemocy wobec innych.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT na poziomie ogólnym jest procedurą analityczną, która pozwala na gromadzenie i porządkowanie danych oraz przejrzystą ich prezentację. Na potrzeby stworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Analizę SWOT potraktowano jako narzędzie analizy strategicznej służące do określania najlepszych kierunków rozwoju Gminy Gródek. Metoda ta opiera się na zestawieniu zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań Gminy Gródek uwzględniając wszystkie struktury zarządcze i organizacje pozarządowe, jak również współpracę między tymi organizacjami. Analiza ta pozwala również określić szanse i zagrożenia, jakie tkwią w wiejskim środowisku, a objawiają się pod postacią procesów i zjawisk społecznych.

Identyfikacja czynników, które mogą wpływać na funkcjonowanie Gminy Gródek określono według schematu Analizy SWOT w czterech grupach:

S – Strengths – Mocne strony (wewnętrzne – pozytywne).

Identyfikacja mocnych stron wynika ze znajomości przedmiotu analizy. Przedstawienie pozytywnych zasobów, wszystko to co stanowi atut, przewagę czy zaletę Gminy Gródek

W – Weaknesses – Słabe strony (wewnętrzne – negatywne).

Są to negatywne zjawiska wpływające na ograniczenie szans rozwojowych Gminy, na które można mieć wpływ. Wszystko to co stanowi słabość, barierę, czy wadę analizowanych aspektów funkcjonowania Gminy Gródek.

O – Opportunities – Szanse (zewnętrzne – pozytywne).

Należy znaleźć w otoczeniu kluczowe czynniki, które pozwolą na utrzymanie pozycji lub jej ekspansję, a jednocześnie osłabiają zagrożenia. Szanse mają pozytywny wpływ na rozwój i pokonanie barier płynących z otoczenia.

T – Threats – Zagrożenia (zewnętrzne – negatywne).

To kluczowe czynniki, które mają negatywny wpływ przede wszystkim na utrzymanie pozycji, jak również na perspektywy rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy Gródek. Skuteczna ich identyfikacja jest podstawą opracowania prawidłowej strategii.

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie sił i słabości Gminy Gródek w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabość to problemy i ograniczenia do pokonania.

Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szansa to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Tabela 30. Analiza SWOT

Gospodarka, Infrastruktura, Oświata, Turystyka, Sport	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - korzystne położenie Gminy Gródek, - dobrze rozwinięta turystyka i infrastruktura sportowo- rekreacyjna, - dobrze rozwinięta baza noclegowa, - bliskie usytuowanie dużej aglomeracji miasta Białostok, - rozwój budownictwa jednorodzinnego w gminie, - większe zainteresowanie mieszkańców gminy udziałem w inicjatywach społecznych, - koła zainteresowań organizowane dla dzieci i młodzieży, - dobrze rozwinięta sieć handlowa	<ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta baza gastronomiczna, - duża liczba bezrobotnych absolwentów szkół, - niewystarczająca baza mieszkań - socjalnych i komunalnych, - niezadawalający stan dróg lokalnych (nawierzchnia, oświetlenie, oznakowanie), - brak sieci gazowej, - ograniczenie rozwoju zakładów przemysłowych na obszarach cennych przyrodniczo (Natura 2000)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dostęp samorządu do funduszy unijnych, - bliskość aglomeracji Białostockiej	<ul style="list-style-type: none"> - migracja ludzi młodych do większych miast, - narastające dysproporcje nauczania i edukacji społeczeństwa, - malejąca ilość uczniów w szkołach na terenie gminy
Środowisko społeczne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - duża ilość osób w wieku produkcyjnym, - działanie i zaangażowanie władz lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, - duża ilość ofert spędzania wolnego czasu dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym zajęcia sportowe, artystyczne oraz wiejskie świetlice	<ul style="list-style-type: none"> - stale utrzymująca się na dość wysokim poziomie liczba osób długotrwale bezrobotnych, - znacznie większa liczba zgonów niż urodzeń, - efekt starzenia się społeczeństwa, - brak nowych miejsc zatrudnienia,

<p>środowiskowe, - migracji do gminy ludności napływającej</p>	<p>- migracja młodych ludzi do dużych aglomeracji miejskich</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>- rozwijający się sektor organizacji pozarządowych, - zmiany prawa dające większe możliwości działania samorządom i obywatelom na szczeblu lokalnym, - zwiększanie poziomu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy, - możliwość pozyskiwania i wykorzystania przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe środków zewnętrznych na realizację programów rozwiązywania problemów społecznych, - podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki uzależnień, ochrony zdrowia, przeciwdziałania przemocy, itp.</p>	<p>- pogłębianie się zjawiska starzenia się społeczeństwa lokalnego, - pogłębiające się zróżnicowanie poziomu życia i zamożności społeczeństwa, - wzrost zagrożenia rozwojem zjawisk patologicznych, na które szczególnie narażeni są ludzie młodzi oraz dzieci</p>
<p>Pomoc społeczna UZALEŻNIENIA</p>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>- działanie Punktów Informacyjno - Konsultacyjnych, w którym osoby uzależnione mogą korzystać z porad specjalistów, - dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, - wspieranie instytucji i organizacji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, - opracowanie, finansowanie i wdrażanie gminnych programów profilaktycznych, - organizacja i współorganizacja imprez propagujących zdrowy styl życia</p>	<p>- brak bazy leczenia odwykowego, w tym miejsc pobytu ofiar przemocy, - brak chęci włączenia się społeczeństwa lokalnego w działalność pomocową w środowisku lokalnym, - ograniczona współpraca z Kościołami</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>- organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń dla policjantów i pracowników socjalnych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na temat programów interwencji wobec przemocy domowej i współpracy służb publicznych, - problem uzależnienia traktowany jako problem społeczny,</p>	<p>- biurokracja przy pozyskiwaniu środków z UE oraz innych podmiotów administracji samorządowej i rządowej, - łatwy dostęp młodzieży i dzieci do alkoholu, środków psychoaktywnych, - niewystarczająca możliwość sprostania w dziedzinie uzależnień, - oznaki bezsilności i bezradności</p>

<ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie działań zmierzających do animacji i aktywizacji środowiska lokalnego w niesieniu pomocy osobom z problemem alkoholowym i przemocy, - opracowanie, finansowanie i wdrażanie gminnych programów profilaktycznych, - organizowanie i współorganizowanie debat, współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień 	w społeczeństwie lokalnym
Kwestia osób bezrobotnych	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, - podnoszenie kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne, - działanie i zaangażowanie władz lokalnych w pozyskiwanie źródeł finansowania możliwości podnoszenia kwalifikacji i reorientacji zawodowej mieszkańców, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji osób bezrobotnych, - prace społeczno –użyteczne oraz staże zawodowe, zatrudnienie interwencyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - występujące długotrwale bezrobocie, - brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocy społecznej, - zjawisko osłabienia instytucji rodziny w społeczności dotkniętej długotrwałym bezrobociem, - niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych, - niewykorzystany potencjał inwestycyjny Gminy(na terenie gminy znajdują się tereny rekreacyjne, przemysłowe działki inwestycyjne należące do prywatnych właścicieli)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój programów i funduszy Unii Europejskiej, - współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów długotrwale bezrobotnych, - utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS), - możliwość współpracy w partnerstwie, - szkolenia i warsztaty aktywizujące i przekwalifikowujące wraz ze stażami zawodowym dla osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotne oraz zagrożonych wykluczeniem ze względu na bezrobocie, - praca wolontariacka osób bezrobotnych wynikająca z ożywienia gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> - brak adekwatnych rozwiązań do potrzeb osób bezrobotnych (rozwiązywania problemów w zakresie rozwoju rynku pracy i niwelowania negatywnych skutków bezrobocia), - zjawisko dziedziczenia bezrobocia, - niekorzystne tendencje na rynku pracy związane z odpływem wykształconych mieszkańców poza teren gminy , - zjawisko zatrudnienia nielegalnego tzw. „praca na czarno”
Kwestia dzieci i młodzieży oraz rodziny	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- aktywna działalność pracowników służb społecznych, oświaty i stowarzyszeń na rzecz	- brak wystarczających środków krajowych na realizację zadań pomocy społecznej,

<p> pomocy dzieciom, młodzieży oraz rodzinom, - zabezpieczenie dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, - działanie wiejskich świetlic, w których organizowane są zajęcia kulturalno – rozrywkowe dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w czasie wolnym (ferie zimowe, wakacje i inne dni wolne od nauki), - współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze szkołami i innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, - prowadzenie działań zapobiegających patologiom społecznym i uzależnieniom, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, - prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, - pielęgnowanie tradycji wielokulturowości (w tym mniejszości narodowych) </p>	<p>- niewystarczające warunki do prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p> - wzmocnienie współpracy z placówkami, fundacjami, kościołami o zasięgu lokalnym i krajowym udzielającymi wsparcia dzieciom i młodzieży, - działania profilaktyczne jako metoda kształtowania postaw zapobiegających zagrożeniom społecznym, - promowanie wspólnotowych i gminnych oddziaływań (aktywizacja środowiska lokalnego), - promowanie rodziny jako wartości w kształtowaniu osobowości każdego człowieka, - współpraca między szkołą a rodziną, - programy profilaktyczne w szkołach, - promowanie wolontariatu wśród młodzieży </p>	<p> - zbyt małe środki z budżetu centralnego na opiekę nad dzieckiem i rodziną, - zagrożenia funkcjonowania rodziny: rozpad więzi rodzinnych, uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie itp. </p>
Kwestia osób niepełnosprawnych	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p> - współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi instytucjami, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, - przedszkole z grupą integracyjną dla dzieci z niepełnosprawnością, - upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorów, postaw filantropijnych i charytatywnych, </p>	<p> - bariery architektoniczne, - brak ofert z bazą rehabilitacyjną, - brak rozwiązań krajowych odnośnie opieki nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną, - brak wystarczających środków finansowych na realizację zadań pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych w skali całego kraju </p>

<ul style="list-style-type: none"> - promowanie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych, - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - likwidowanie barier architektonicznych, - standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych, - możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych, - możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej oraz innych środków pozabudżetowych, - wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych, - programy krajowe w zakresie pomocy dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> - izolacja osób niepełnosprawnych od społeczeństwa, - brak działań w zakresie upowszechniania problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw, - brak dostatecznego upowszechniania wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych wśród młodzieży
Kwestia osób starszych	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zapewniony dostęp do jednostek pomocy społecznej dla osób starszych, - organizacja pomocy dla osób starszych w formie usług opiekuńczych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, - kadra pomocy społecznej posiada profesjonalne przygotowanie w świadczeniu pomocy osobom starszym 	<ul style="list-style-type: none"> - nieświadomość ludzi na temat funkcjonowania instytucji pomocowych, - bariery architektoniczne, - brak domów pomocy społecznej typu: Dom Pobytu Dziennego, Środowiskowy Domu Samopomocy, hospicjum, pensjonat dla osób starszych, mieszkań chronionych w zasobach gminy, - wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym, - brak wystarczających środków na realizację zadań pomocy społecznej związanych z osobami starszymi, - mała ilość organizacji i instytucji pozarządowych zajmujących się problematyką osób starszych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - propagowanie idei wolontariatu na rzecz osób starszych, - organizowanie i współorganizowanie akcji profilaktycznych, - przeciwdziałanie patologiom społecznym związanych z okresem starości 	<ul style="list-style-type: none"> - efekt starzejącego się społeczeństwa, - trudna sytuacja finansowa osób starszych, - zbyt mało szkoleń dla kardy realizującej zadania dla osób starszych, - zbyt mała powszechność wolontariatu wśród osób starszych i na rzecz osób starszych

Kwestia osób bezdomnych	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - profesjonalna kadra pomocy społecznej, - współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi instytucjami, kościołami i stowarzyszeniami w zakresie przeciwdziałania bezdomności i pomocy osobom bezdomnym, - brak występowania problemu bezdomności na terenie gminy, występowanie pojedynczych przypadków osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba organizacji, które mają wspierać osoby bezdomne, - niewystarczająca ilość placówek noclegowych dla osób bezdomnych na terenie województwa
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca organizacji rządowych, pozarządowych, samorządowych oraz organizacji kościelnych, - dostrzeżenie problemów osób bezdomnych na poziomie ogólnokrajowym, - pomoc i wsparcie samorządu, - dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> - brak społecznej akceptacji dla osób bezdomnych, - brak wiedzy i świadomości wśród społeczności o problemie bezdomności, - istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych na terenie kraju
Kwestia rozwoju kadr i służb pomocy społecznej	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom kwalifikacji kadr systemu instytucjonalnego gminy, a przede wszystkim instytucji realizujących cele polityki społecznej, - umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na inicjatywy społeczne, w tym środki unijne, - dobra współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego a instytucjami pomocy społecznej, - wsparcie władz lokalnych w działaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt duża ilość zadań i obowiązków przypisywanych pracownikom socjalnym, - zbyt duża ilość rodzin przypisana pracownikom socjalnym, - niewystarczająca liczba pracowników realizujących zadania pomocy społecznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia i kursy z zakresu nowych metod i technik pracy w pomocy społecznej, - konferencje, warsztaty, wymiany międzynarodowe jednostek samorządu terytorialnego różnych form i szczebli, a także organizacji pozarządowych, - realizowanie wspólnych projektów i programów z zakresu polityki społecznej podejmowanych przez partnerów lokalnych, - praktycy mający doświadczenie w pracy społecznej zatrudnieni w jednostkach samorządowych, organizacjach 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca ilość środków na finansowanie zadań pomocy społecznej

<p>pozarządowych, a także teoretycy związani ze środowiskiem naukowym,</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie, promocja i realizacja nowatorskich rozwiązań z zakresu polityki społecznej w obszarze lokalnym i regionalnym, - działania mające na celu przełamanie stereotypowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych 	
---	--

5. CELE STRATEGICZNE NA LATA 2016 – 2024

Tabela 31 Cele strategiczne i program działania

Obszar	I. Bezrobocie i rynek pracy		
Cel strategiczny	1. Rozwój spójnego systemu wspierającego aktywność mieszkańców gminy Gródek		
Cel operacyjny	1.1. Przeciwdziałanie występowaniu zjawiska tzw. „etatowych bezrobotnych”		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
1.1.1. Wsparcie osób bezrobotnych w procesie zmiany (uzyskaniu dodatkowych kwalifikacji, kształceniu, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń)	- liczba zorganizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych, poszukujących pracy - liczba osób bezrobotnych, które wzięły udział w szkoleniach	- Powiatowy Urząd Pracy - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Lokalni przedsiębiorcy - Organizacje i stowarzyszenia pozarządowe	- środki krajowe - środki Unii Europejskiej
1.1.2. Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, usłudze pośrednictwa pracy	liczba zawartych porozumień/umów o współpracy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy - organizacje pozarządowe - fundacje	- budżet Powiatowego Urzędu pracy w Białymstoku
1.1.3. Promocja zatrudnienia subsydiowanego	- liczba osób skierowanych na prace społeczno użyteczne, prace interwencyjne oraz roboty publiczne - liczba miejsc pracy utworzonych w ramach prac społeczno użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy - budżet gminy/ Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
1.1.4. Promocja przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych	- liczba osób, które otrzymały jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	- Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - budżet gminy/Gminnego Ośrodka Pomocy społeczne w Gródku

1.1.5. Zatrudnianie na staże zawodowe	- liczba osób skierowanych na staż zawodowy - liczba zawartych umów o podjęcie stażu zawodowego	- Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - budżet Unii Europejskiej - budżet gminy/ Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
1.1.6. Podejmowanie współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy	- liczba zawartych porozumień pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej a Powiatowym Urzędem Pracy - liczba osób objęta wsparciem w ramach zawartych porozumień	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku
1.1.7. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych	- liczba osób objętych oddziaływaniem	- Powiatowy Urząd Pracy - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki krajowe - budżet gminy/ Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
1.1.8. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej	Liczba szkoleń, uczestników, wskaźnik bezrobocia, ilość uczestników powracających na rynek pracy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku - Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - budżet Unii Europejskiej - budżet gminy/ Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

Obszar	I. Bezrobocie i rynek pracy		
Cel strategiczny	1. Rozwój spójnego systemu wspierającego aktywność mieszkańców gminy Gródek		
Cel operacyjny	1.2. Zwiększenie mobilności zawodowej osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
1.2.1. Organizowanie szkoleń dla osób bezrobotnych po 50 roku życia w zakresie zmiany profilu zawodowego i/lub uzyskania	- liczba szkoleń - liczba osób objętych zadaniem - liczba osób, które znalazły pracę pod wpływem działań	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - środki krajowe - środków Unii Europejskiej

dodatkowych kwalifikacji zawodowych			
1.2.2. Organizacja akcji zachęcających do zatrudnienia osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych	- liczba zorganizowanych akcji (spotkań, seminariów, konferencji, plakatów itp.)	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
1.2.3. Organizowanie akcji promujących aktywność zawodową osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych	- liczba zorganizowanych akcji (spotkań, seminariów, konferencji, plakatów itp.)	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
1.2.4. Organizowanie staży zawodowych dla osób po 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych	- liczba zorganizowanych staży	- Powiatowy Urząd Pracy	- budżet Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej

Obszar	II. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel strategiczny	2. Kształtowanie postaw sprzyjających przeciwdziałaniu rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel operacyjny	2.1 Zapobieganie uzależnieniom i stosowaniu przemocy w rodzinie oraz minimalizowanie skutków występowania tych zjawisk.		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
2.1.1. Prowadzenie działalności w zakresie profilaktyki uzależnień dla dzieci i dorosłych	- liczba osób uczestniczących w spotkaniach, warsztatach edukacyjnych - liczba podmiotów prowadzących zajęcia edukacyjne - liczba podjętych działań	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Policja - Przychodnia zdrowia - Zespół Szkół w Gródku	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku
2.1.2. Kontrola punktów sprzedaży alkoholu	- liczba wykonanych kontroli - liczba podmiotów, w których zauważono/zgłoszono przekroczenia uprawnień dot. sprzedaży alkoholu	- Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku

2.1.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych	- liczba osób korzystających z oferowanej pomocy - liczba podmiotów udzielających wsparcia	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - punkty konsultacyjne ds. uzależnień - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku
2.1.4. Organizowanie akcji informacyjnych na temat dostępnych form pomocy dla ofiar i sprawców przemocy domowej	- liczba zorganizowanych akcji informacyjnych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Policja - lokalne media	- budżet gminy - środki krajowe

Obszar	II. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel strategiczny	2. Kształtowanie postaw sprzyjających przeciwdziałaniu rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel operacyjny	2.2 Objęcie ofiar i sprawców przemocy domowej funkcjonującym systemem pomocy społecznej		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
2.2.1. Organizowanie wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, itp.) dla ofiar i sprawców przemocy	- liczba osób objętych oddziaływaniem - liczba placówek i/lub osób zaangażowanych do udzielenia wsparcia ofiarom i sprawcom przemocy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Punkt Konsultacyjny	- budżet gminy - budżet powiatu - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
2.2.2. Organizowanie akcji pobudzających wrażliwość społeczności lokalnej na obserwowane akty przemocy oraz informujących o sposobach przeciwdziałania jej rozwojowi	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Policja - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet gminy - budżet powiatu - środki krajowe - środki Unii Europejskiej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku
2.2.3. Kontynuacja monitoringu przebiegu zmian w rodzinach obciążonych problemami przemocy	- liczba wykonanych wywiadów środowiskowych w ramach działań monitoringowych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Policja	- budżet gminy - środki krajowe

2.2.4. Upowszechnianie dobrych wzorców rodziny	- liczba spotkań - liczba osób, które wzięły udział w spotkaniu	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Policja - placówki oświatowe	- budżet gminy - środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji
2.2.5. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”	- liczba osób objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Policja - placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - służba zdrowia	- środki własne instytucji i organizacji

Obszar	II. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel strategiczny	2. Kształtowanie postaw sprzyjających przeciwdziałaniu rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel operacyjny	2.3 Podnoszenie poziomu wiedzy na temat uzależnień i przemocy domowej		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
2.3.1 Organizowanie akcji informacyjnych wśród dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów, informacje regionalnej prasie, itp.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Policja - placówki oświatowe	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki własne instytucji i organizacji - środki krajowe
2.3.2 Prowadzenie kampanii profilaktyczno-edukacyjnych na rzecz zapobiegania nadużywaniu alkoholu i używania środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież	- liczba zrealizowanych kampanii - liczba podmiotów biorących udział w kampaniach	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Policja - placówki oświatowe - media lokalne - służba zdrowia	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej

2.3.3 Organizowanie akcji informacyjnych w zakresie zapobiegania uzależnieniom rozwoju uzależnień i przemocy domowej oraz możliwości ich przewycięzania	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Policja - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku - budżet powiatu - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
---	---	---	--

Obszar	II. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel strategiczny	2. Kształtowanie postaw sprzyjających przeciwdziałaniu rozwojowi uzależnień i przemocy domowej		
Cel operacyjny	2.4. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej związanej z zachowaniami asertywnymi, zahamowaniem zachowań agresywnych oraz spożywaniem substancji zmieniających świadomość z szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
2.4.1. Organizowanie akcji propagujących zachowania sprzyjające trzeźwemu życiu i konstruktywnemu pokonywaniu trudności życiowych	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet gminy - środki Unii Europejskiej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku
2.4.2. Organizowanie akcji informacyjnych wśród społeczności lokalnej z uwzględnieniem środowiska szkolnego na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
2.4.3. Organizowanie akcji informacyjnych na temat	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji,	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

szkodliwości środków zmieniających świadomość zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży	plakatów i innych form promocji i informacji	Społecznej - placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Alkoholowych w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
2.4.4. Organizowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problem używania alkoholu przez dzieci i młodzież oraz informujących o skutecznych sposobach reagowania na obserwowane akty używania substancji zmieniających świadomość przez dzieci i młodzież	- liczba zorganizowanych akcji, spotkań, prelekcji, konferencji, plakatów i innych form promocji i informacji	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej

Obszar	III. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego		
Cel strategiczny	3. Aktywizacja i integracja osób ubogich oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Cel operacyjny	3.1 Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa jako podstawowego czynnika przyczyniającego się do wykluczenia społecznego		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
3.1.1. Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom ubogim zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, uchwałami rady gminny itp.	- liczba osób / rodzin objętych pomocą	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki krajowe - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
3.1.2. Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem	- liczba osób / rodzin objętych pomocą	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki krajowe - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
3.1.3. Organizowanie warsztatów w zakresie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba rodzin korzystających z pomocy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki krajowe - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - budżet gminy

3.1.4. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez działalność wiejskich świetlic środowiskowych, zajęć pozalekcyjnych.	- liczba zrealizowanych projektów - liczba uczestników	- Gminne Centrum Kultury - placówki oświatowe - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - organizacje pozarządowe - fundacje - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gródku	- budżet gminy - środki Unii Europejskiej - środki organizacji, fundacji
3.1.5. Rozwijanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodzin ubogich a w szczególności dzieci z tych rodzin – dożywianie w szkołach, zbiórki żywności, itp.	- liczba osób / rodzin korzystających z pomocy - ilość udzielonej pomocy	- Urząd Gminy Gródek - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

Obszar	III. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego		
Cel strategiczny	3. Aktywizacja i integracja osób ubogich oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Cel operacyjny	3.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
3.2.1. Działania lokalne na rzecz niepełnosprawnych, starszych i samotnych mieszkańców Gminy Gródek w tworzeniu wspólnych projektów na rzecz społeczności lokalnej.	- liczba uczestników - liczba zrealizowanych projektów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminne Centrum Kultury - członkowie partnerstwa lokalnego - organizacje pozarządowe	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej - wsparcie partnerów lokalnych
3.2.2. Działalność kulturalna w tym wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego	- liczba członków - liczba zorganizowanych akcji, warsztatów, koncertów, szkoleń, przedstawień itp.	- Gminne Centrum Kultury - placówki oświatowe - organizacje pozarządowe - partnerzy	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

3.2.3. Działania na rzecz podtrzymywania więzi pokoleń i rodzin wielopokoleniowych (organizowanie wspólnych zajęć, przekazywania tradycji, umiejętności)	- liczba wspartych projektów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminne Centrum Kultury - placówki oświatowe - organizacje pozarządowe	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
3.2.4. Rozwój wolontariatu świadczonego na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych, a także wolontariatu świadczonego przez osoby starsze i niepełnosprawne na rzecz społeczności lokalnej	- liczba wolontariuszy - liczba wspartych projektów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - organizacje pozarządowe - Gminne Centrum Kultury	- budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
3.2.5. Wspieranie działań propagujących integrację osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym ze społecznością lokalną (organizowanie imprez, spotkań)	- liczba uczestników - liczba imprez i spotkań	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - organizacje pozarządowe - Gminne Centrum Kultury	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
3.2.6. Tworzenie warunków wychodzenia z bezdomności i zapobieganie przechodzenia osób ubogich w stan bezdomności.	- liczba osób objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Urząd Gminy Gródek	- budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki krajowe - środki Unii Europejskiej

Obszar	IV. Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną		
Cel strategiczny	4. Kształtowanie postaw prospołecznych oraz wzmacnianie wsparcia dla rodziny.		
Cel operacyjny	4.1 Usprawnianie funkcjonowania systemu rodzinnego		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
4.1.1. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych dla rodziców i opiekunów borykających się z	- liczba zorganizowanych grup - liczba osób objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki krajowe

problemami wychowawczymi i opiekuńczymi.			
4.1.2. Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego wspierającego w rozwiązywaniu problemów na rzecz dziecka i rodziny.	- liczba posiedzeń Zespołu - liczba osób objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - kuratorzy rodzinni i społeczni - psychologowie i pedagodzy szkolni - dzielnicowi - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - budżet gminy - środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji
4.1.3. Prowadzenie punktu medacyjnego	- liczba przeprowadzonych mediacji - liczba osób objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- budżet gminy
4.1.4. Tworzenie programów i kampanii społecznych podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców.	- liczba utworzonych programów - liczba osób objętych programem	- Placówki oświatowe - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
4.1.5. Kontynuacja poradnictwa prawnego, psychologicznego i terapeutycznego.	- liczba osób objętych oddziaływaniem	- placówki oświatowe - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet gminy - środki krajowe - środki Unii Europejskiej
4.1.6. Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją.	- liczba dzieci i młodzieży objętych oddziaływaniem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe	- środki własne instytucji i organizacji - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
4.1.7. Pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej poprzez wprowadzenie pracy asystenta rodziny.	- liczba rodzin objętych oddziaływaniem - liczba asystentów rodziny	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki Unii Europejskiej - środki krajowe

Obszar	IV. Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną		
Cel strategiczny	4. Wzmacnianie wsparcia dla rodziny oraz kształtowanie postaw prospołecznych.		
Cel operacyjny	4.2. Przeciwdziałanie problemom wychowawczym z dziećmi i młodzieżą		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
4.2.1. Tworzenie programów, kampanii społecznych i informacyjnych podnoszących kompetencje psychospołeczne rodziców.	- liczba zorganizowanych programów - liczba osób objętych oddziaływaniem	- placówki oświatowe - Policja - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku - środki własne jednostek - środki krajowe
4.2.2. Tworzenie programów podnoszących kompetencje psychospołeczne dzieci i młodzieży.	- liczba zorganizowanych spotkań - liczba osób objętych	- placówki oświatowe - organizacje pozarządowe, fundacje - świetlice środowiskowe	- budżet gminy - środki własne instytucji i organizacji
4.2.3. Systematyczna praca socjalna z rodziną.	- liczba rodzin objętych pomocą	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

Obszar	IV. Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną		
Cel strategiczny	4. Wzmacnianie wsparcia dla rodziny oraz kształtowanie postaw prospołecznych.		
Cel operacyjny	4.3. Zwiększenie aktywności społecznej i wzmacnianie więzi społecznych w Gminie Gródek		
Zadania do realizacji	Wskaźnik ewaluacji	Realizatorzy i partnerzy	Źródło finansowania
4.3.1. Organizowanie akcji i kampanii społecznych promujących znaczenie więzi społecznych.	- liczba zorganizowanych spotkań, prelekcji, konferencji oraz innych form promocyjnych	- placówki oświatowe - Policja	- środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji
4.3.2. Organizowanie akcji i kampanii społecznych promujących aktywność społeczną.	- liczba zorganizowanych spotkań, prelekcji, konferencji oraz innych form promocyjnych - liczba osób objętych oddziaływaniem	- placówki oświatowe - Policja - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Urząd Gminy Gródek - Gminne Centrum Kultury	- środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji - budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

4.3.3. Upowszechnienie informacji o społecznych inicjatywach mieszkańców Gminy Gródek	- liczba zorganizowanych spotkań, prelekcji, konferencji i innych form promocji	- Urząd Gminy Gródek - lokalne media - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	- środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji - budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
4.3.4. Organizowanie imprez, spotkań, warsztatów międzypokoleniowych, w tym organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin oraz organizacja wypoczynku letniego, zimowego i w dni wolne od nauki szkolnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	- liczba zorganizowanych spotkań, imprez i warsztatów międzypokoleniowych - liczba osób objętych wsparciem	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - placówki oświatowe - Gminne Centrum Kultury - Urząd Gminy Gródek - organizacje pozarządowe	- środki krajowe - środki własne instytucji i organizacji - budżet gminy - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku
4.3.5. Promocja wolontariatu na rzecz społeczności lokalnej.	- liczba wolontariuszy - liczba akcji wolontaryjnych	- placówki oświatowe - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Gminne Centrum Kultury	- środki krajowe - środki Unii Europejskiej - środki własne instytucji i organizacji - budżet Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku

6. MISJA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GRÓDEK.

Misja to wszelkie działania podejmowane przez władze lokalne, samorząd, instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe wraz ze wszystkimi mieszkańcami Gminy Gródek zmierzające do optymalnego rozwoju gminy.

Na podstawie analizy dotychczasowego rozwoju gminy, oceny uwarunkowań zewnętrznych oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy sformułowano następujące misje, które precyzują kierunki rozwoju:

- Stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju mieszkańców Gminy Gródek w sferze zawodowej, ekonomicznej i społecznej poprzez przeciwdziałanie uzależnieniom, bezrobociu oraz zjawisku ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Podejmowanie długotrwałych, zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej i wdrażania rozwiązań systemowych, programów lokalnych oraz korzystanie z programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego.
- Stworzenie odpowiednich warunków i poziomu życia mieszkańcom Gminy Gródek to kluczowe zadanie władz Gminy Gródek. Poprawa warunków życia społeczności lokalnej polegać ma przede wszystkim w dużej mierze na stworzeniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia a nie jedynie na pomocy materialnej.

Bardzo ważnym aspektem misji Gminy są działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, w szczególności dzieci i młodzieży. Diagnoza i analiza sytuacji Gminy Gródek wraz z przeprowadzonymi rozmowami w ramach konsultacji z mieszkańcami gminy, pozwoliły na wyodrębnienie czterech obszarów działania.

Obszary działania:

- I. Bezrobocie i rynek pracy
- II. Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej
- III. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego
- IV. Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

6.1. PROGNOZA ZMIAN

W perspektywie kilku najbliższych lat pomoc społeczna będzie stanowić bardzo ważny element w polityce państwa i samorządu lokalnego. Stanie przed koniecznością rozwiązywania nowych problemów wynikających z niekorzystnych perspektyw demograficznych, zmian systemu wartości, migracji zewnętrznej i wewnętrznej młodzieży, napływu imigrantów oraz innych nieznanych jeszcze zagrożeń. Pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym.

W rezultacie podjętych działań ujętych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gródek na lata 2016 – 2024 przewiduje się wzrost zaufania mieszkańców

do instytucji pomocowych, wzrost aktywności społeczno- gospodarczej mieszkańców Gminy oraz zmniejszenie zasięgu występujących na jej terenie istniejących problemów społecznych.

Tabela 32. Prognoza zmian problemów społecznych

Problem społeczny/ obszar działania	Prognoza zmian
Bezrobocie i rynek pracy	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa dostępu usług świadczonych przez Powiatowy Urząd Pracy; - aktywizacja osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym; - zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy; - wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie
Przeciwdziałanie rozwojowi uzależnień i przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniem; - złagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu; - zwiększenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholu; - zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu, środków psychoaktywnych, stosującym przemoc i doznających przemocy; - rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie
Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego:	
osoby niepełnosprawne	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i psychologicznych w miejscach publicznych; - szersza współpraca ze stowarzyszeniem osób niepełnosprawnych; - wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe; - zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym; - zwiększenie się liczby osób starszych wymagających opieki; - wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury, wypoczynku; - rozwój wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym; - rozszerzenie współpracy z klubem seniora;
osoby bezdomne	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób bezdomnych;
osoby dotknięte ubóstwem	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa warunków życia mieszkańców gminy; - zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym
Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez działalność wiejskich świetlic środowiskowych, zajęć pozalekcyjnych; - zorganizowanie grup wsparcia dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi

6.2. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE GRÓDEK NA LATA 2016 - 2024

Skuteczne wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gródek wymaga odpowiedniej koordynacji oraz systematycznej oceny i aktualizacji.

Monitoring będzie stałą oceną stopnia osiągnięcia rezultatów ilościowych oraz jakościowych. Umożliwi ocenę stanu realizacji poszczególnych działań poprzez kontrolę ich odpowiedniego wykonania w czasie oraz osiąganie określonych wskaźników. Realizację Strategii będzie poddawana systematycznej i konstruktywnej ewaluacji.

Monitoring Strategii powinien być realizowany systematycznie w oparciu o sprawozdawczość instytucji zaangażowanych w realizację działań. Dostarczy materiałów do ewaluacji strategii. Ewaluacja zaś pozwoli na ocenę realizacji Strategii wg przyjętych kryteriów (skuteczności, efektywności, odpowiedniości, użyteczności oraz długotrwałości – perspektywiczności), a także poprzez mierzalność wskaźników.

Realizacja strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym: w obszarze ludności – np. liczba klientów pomocy społecznej, powody korzystania z pomocy społecznej, formy udzielonej pomocy; liczba programów, projektów i kampanii społecznych przyjętych do realizacji ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w Strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, Urzędu Gminy w Gródku, jednostek organizacyjnych gminy, Komisariatu Policji w Gródku, Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku, a także ze sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku, sprawozdań z realizacji gminnych projektów i programów.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań i pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych bądź też narastaniu niektórych problemów społecznych. Ocena zaplanowanych działań powinna obejmować następujące elementy:

- PILNOŚĆ – czy realizacja zadania jest wymagana przepisami prawa
- WPŁYW NA ROZWÓJ SPOŁECZNY GMINY – jak duży jest wpływ zadania na rozwój społeczny mieszkańców gminy
- DOŚWIADCZENIE W REALIZACJI DZIAŁAŃ – czy działanie jest przedsięwzięciem nowym, czy kontynuacją pewnych projektów i programów
- POWSZECHNOŚĆ – jak szeroka jest grupa osób, na które działanie ma wpływ
- DOSTĘPNOŚĆ ŚRODKÓW NA REALIZACJĘ – czy istnieje możliwość finansowania działania, czy jest możliwe finansowanie przedsięwzięcia ze środków zewnętrznych
- AKCEPTACJA SPOŁECZNA – czy realizacja działań jest akceptowana przez lokalną społeczność .

6.3. UWARUNKOWANIA REALIZACYJNE W TRAKCIE PROCESU WDROŻENIOWEGO STRATEGII.

Organizacja systemu pomocy społecznej w Gminie Gródek jest dostosowywana do potrzeb społecznych. Sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełniania o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gródek zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, działania podejmowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku mają doprowadzić do usamodzielnienia się objętych pomocą osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej niesie za sobą ryzyko wyuczonej bezradności i może pozbawić motywacji do podejmowania wysiłku związanego z wyjściem z bezrobocia, bezdomności czy uzależnienia.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- a) wzmocnienie postaw aktywnych
- b) wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej
- c) partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskanych środków finansowych.

Strategia jest dokumentem otwartym, w związku z tym będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym z zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami gminy i wymogami prawa.

Zgodnie z celami głównymi niniejszej strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Gródek. Zwłaszcza osób uzależnionych, ubogich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Koordynatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Gródku.

6.4. ASPEKTY FINANSOWANIA I MONITORING STRATEGII

Zadania wynikające z Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gródek na lata 2016 - 2024 będą finansowane ze środków budżetu Gminy Gródek, z funduszy Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Funduszu Społecznego, a także środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gródek. Dane takie będą zbierane w pierwszym kwartale każdego roku, poczynając od 2017r.

Wskaźniki ewaluacyjne

Jednym z podstawowych instrumentów umożliwiających przeprowadzenie monitoringu i ewaluacji i uzyskanie wiarygodnych wyników będą wskaźniki pomiaru osiągnięć celów wytyczonych przez strategię. Wskaźnik to pomiar celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych środków, otrzymanego efektu, miernika jakości lub zmiennej wynikającej z kontekstu.

Rozróżniamy następujące rodzaje wskaźników:

1. wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/ projektu; w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. liczba dni pracy ekspertów czy koszt budowy mieszkania socjalnego;
2. wskaźniki wyników- odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/ projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych) lub finansowy (zmniejszenie kosztów leczenia);
3. wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/ projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie – krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:

a) oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;

b) oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów – niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania (np. spadek stopy bezrobocia w regionie w wyniku realizacji programu szkoleniowego, wzrost liczby przedsiębiorstw w wyniku działania sieci wsparcia biznesu itd.).

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą np.:

- wymierne ilości powstałych i zmodernizowanych obiektów i infrastruktury dla funkcjonowania instytucji i organizacji istotnych w rozwiązywaniu problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- liczba osób mających problemy opiekuńcze – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tymi patologiami w ramach systemu sieciowej pomocy;

- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia; procentowy wzrost mieszkańców zadowolonych z jakości życia w gminie.

Zgodnie z założeniami niniejszej Strategii prace zespołu monitorującego jej realizację odbywać się będą nie rzadziej niż raz na dwa lata. Z obrad zespołu monitorującego zostanie przedstawiony protokół ze stanu realizacji Strategii, kierunków zmian, modyfikacji celów.